

● 13. SEJA CENTRALNEGA KOMITEJA ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

Priložnost, ki je ne smemo zamuditi

V septembrski številki smo pisali o aktivnostih občinske organizacije ZKS po 13. seji CK ZKJ. Od takrat sta minila dva meseca in prav je, da z mnenji in stališči OK ZKS Litija seznanimo vse občane.

Po dogovoru v drugi polovici meseca avgusta je predsedstvo OK ZKS sproti spremljalo vse aktivnosti v osnovnih organizacijah ZK in med skupinami komunistov, ki so sestali v različnih okoljih in oblikah. Že prve ocene so pokazale, da se vsi sprejeti dogovori ne uresničujejo. Zato smo že na komiteju proti koncu septembra ocenili, da je v nekaterih okoljih potrebo učinkovitejše posredovanje. Za štiri osnovne organizacije ZKS smo se opredelili, da jih zaradi neaktivnosti skliče člani občinskega komiteja, ki so za te organizacije zadolženi. Kljub večji aktivnosti pa smo na seji občinskega komiteja prejšnji mesec na osnovi ocene, ki jo je izdelala komisija za organiziranje, razvoj in kadrovske politike ZK ocenili, da se priložnosti in obveznosti, ki jo 13. seja CK ZKJ nudi, nismo vsi odzvali dovolj aktivno. Moram zapisati, da nisem pričakoval od vseh nosilcev in komisij množice predlogov k sklepm. Pričakoval pa sem aktivnost, ki bi v ZK morala biti že ob prejšnjih sejah CK ZKS in CK ZKJ. Ob pričakovanjih pa ne smemo spregledati dejstva, da imamo v občinski organizaciji povezane osnovne organizacije z različno stopnjo delovnih navad in različnim nivojem idejnopolične in akcijske usposobljenosti. Po teh merilih bi kazalo v tem obdobju tudi obremenjevati in zadolževati osnovne organizacije. Naloga občinskega vodstva ZK pa je nudenje pomoči in da preko različnih oblik izobraževanja te razkorake čimprej zmanjša. V ta namen pripravljamo predsedstvo akcijski načrt aktivnosti, ki ga bo predstavilo in verificiralo na seji občinskega komiteja. Tu so opredeljene konkretne naloge komunistov na posameznih področjih in osnovnih organizacij, ki so potrebne dodatne pomoči občinskega vodstva. V želji, da bi bil načrt čim konkretnější, smo usmeritve zanj poiskali na posvetu oz. pogovoru s sekretarji osnovnih organizacij in drugimi nosilci razprav.

Potrebno je omeniti, da aktivnosti ne bomo končali v letošnjem letu, temveč bomo to novo zavzetost in zaneten novi aktivizem izkoristili vse do priprav na kongrese ZK. Naša naloga je doseči, da bodo komunisti sposobni z idejnopoličnega vidika obravnavati probleme okolja. Pri tem pa je potrebno, da ne prezremo vseh vlog in nalog posameznih ustanov političnega sistema, ker se s tem zamegljuje odgovornost drugih, v javnosti pa ustvarja vtis, da je ZK »za vse kriva«.

Pri teh aktivnostih ne smemo iti le v prikazovanje, temveč tudi v spremi-

njanje razmer v osnovnih organizacijah ZK. Zato je nujno, da komunisti predvsem na svojem delovnem mestu izpolnjujejo vse naloge in obveznosti, pri čemer mislimo predvsem na spremenjen odnos do dela. Komunist ni samo dober delavec, temveč je pripravljen tudi del osebnih interesov podrediti skupinam. Tuja mu morata biti vsaka parciálnost in lokalizem.

Ob vsem tem pa je nujno, da so mu za zgled vodstva ZK, vse do CK ZKJ.

Ob vsem napisanem je razumljiva tudi zahteva, da se na sestankih preveri vpliv in vloga slehernega komuniste in da se na podlagi te ocene izvede diferenciacija. Vseh aktivnosti ne bomo uspeli izpeljati, če imamo v svojih vrstah omahljivce, mečkače in karieriste.

Stane Sevljak

● OB OBISKU PREDSEDNIKA SLOVENSKE MLADINE V LITJI

Smemo pričakovati pomoč RK ZSMS?

Sredi oktobra je v Litijo prišla na obisk delegacija republiške konference ZSM Slovenije, ki jo je vodil predsednik Andrej Brvar. V delegaciji

sta bila še članica predsedstva Alenka Ivančič in sekretar Medobčinskega sveta ZSMS ljubljanske regije Brane Hafner. Z gostitelji, občinsko konfe-

renco ZSMS Litija, so obiskali osnovne organizacije ZSMS v organizacijah združenega dela Lesna industrija in Predilnica ter v krajevni skupnosti Kresnice.

Ob 29. novembru — dnevu republike

29. november. Praznik republike. S strehe plapolajo zastave, v zraku prve snežinke.

V vseh krajih naše domovine proslave, svečanosti. Odpirajo se nove tovarne, šole, ceste. Nove delovne zmage, z nageljni, z rdečimi trakovi.

Polagajo se novi temeljni kamni. Svečano, praznično. Za novo tovarno, ki bo dajala kruh tisočim. Šopi zastav se prepletajo. Množica ljudi ploska. Godba igra koračnice.

Štirje delavci neso granitni blok s tablico, da ga položijo na betonski temelj. Hasan, Jure, Lojze in Stipe. Na obrazih svečana resnost, v očeh se prižigajo kresničke. Postavljajo ga, granitni blok, skrbno in hkrati nežno. Kot bi otroka polagali v zibel.

Ob rdečih vrhvicah, ki označujejo slavnostni prostor, stoji v množici mati z otrokom v naročju. Otrok ploska, ko ploskajo ostali. Potem se vprašujejo zastrmi v mater.

— Mamica, kaj pa zidajo strici?
— Prvi kamen polagajo za tovarno, sine.
— Bom jaz lahko tudi zidal, mamica?
— Nekoč, ko boš večji, tudi. Seveda boš prej moral v šolo, da se boš kaj naučil. Brez znanja se ne da graditi.
— Mamica, saj bom šel kmalu v šolo, ali ne?

Na oder stopa govornik. Množica ploska. Govornik govori zavzeto, navdušujoče. Veter, ki vleče, ponavlja besede, ki odmevajo:

... na tradicijah AVNOJA.
Da, na tradicijah Avnoja. Ker je vse, kar imamo, zgrajeno na njih. Ker je vse, kar načrtujemo, izpeljano iz njega. Ker so to temelji, čvrsti in trdni. Naš kažipot v čase, ki izhajajo. Kažipot smeri, v kateri se bo treba tolči, kot smo se v številnih ofenzivah, ko so menili sovragi, da je po nas.

Praznik republike je in s streh plapolajo zastave. Uporno in zanosno.

Občinska skupščina Litija
Izvršni svet
in družbenopolitične
organizacije
ČESTITAJO
vsem delovnim ljudem
in občanom
ob 29. novembru —
DNEVU REPUBLIKE

Čeprav je v Lesni industriji okrog 180 mladih, kar predstavlja kar tretjino vseh zaposlenih, ne moremo reči, da je mladina aktivna. Zato so razgovor, na katerem so bili prisotni tudi direktor delovne organizacije, predsednik sindikalne konference in sekretar partijske organizacije, gradili na tem, kako te mladince zainteresirati za delo. Čeprav so mnogi mladi delavci družbeno aktivni v svojih okoljih, pa jih tu niso mogli vključiti v delo. Direktor je goste seznanil z gospodarjenjem v podjetju in med drugim omenil, da so stroji močno iztrošeni. Zaradi tega je letos že dvakrat prišlo do okvare kotla. Ogledali so si tudi proizvodnjo.

Povsem drugačna slika je bila v Predilnici. Čeprav je mladih komajda četrtina, pa imajo delo organizirano tako, da je lahko za vzgled marsikateri organizaciji tudi izven litijske občine. Mladi se ne ukvarjajo zgolj z akcijskimi nalogami (čiščenje tovarne,...), temveč se uspešno vključujejo v sodelovanje v vseh samoupravnih organih in DPO v Predilnici. V Predilnici so

jim poleg ogleda proizvodnje pripravili tudi kosilo.

Popoldne so na razširjeni seji predsedstva občinske konference ZSMS Litija spregovorili o problemih mladih in se o tem dotaknili najbolj aktualnih in perečih problemov v naši občini, ki so med drugim povezani tudi z mladinsko organizacijo. Sprejeli so akt o ureditvi izdajateljskih razmerij med občinsko konferenco ZSMS in glasilom Glas mladih, tako da mladim ne bodo mogli več očitati, da nimajo pravne podlage za izdajanje svojih glasil.

Obisk so končali med mladimi v krajevni skupnosti Kresnice, v tem času eni bolj aktivnih psovovnih organizacij v krajevnih skupnostih. Še vedno pa se mladi kresničani sprašujejo, kako za delo zainteresirati čim širšo starostno strukturo mladih. Seveda pa se ne srečujejo z materialnimi sredstvi, saj so Kresnice ena redkih krajevnih skupnosti v občini, kjer ne vedo, kako naj bi si razdelili družbene prostore. Vsaj tako je bilo čutili iz razprave.

Rudi Bregar

Prireditve in manifestacije ob občinskem prazniku

8. 12. ob 9. uri: občinsko strelsko tekmovanje v strelskem domu Šmartno (pionirji, mladinci ekipno in posamezno);

9. 12. ob 9. uri: občinsko strelsko tekmovanje v strelskem domu Šmartno (člani ekipno in posamezno);

11. 12. ob 18. uri: otvoritev razstave akademskega kiparja Zlata Rudolfa v avli občinske skupščine Litija, Jerebova 14;

14. 12. ob 18. uri: slavnostni koncert Sindikalnega pihalnega orkestra Litija ob 85-letnici delovanja, dvorana na Stavbah (ob 17.30 otvoritev razstave ob 85-letnici orkestra, v avli dvorane);

15. 12. ob 7. uri: 4. tradicionalni množični spominski planinski pohod na Tisje (izpred spomenika NOB v Litiji med 7. in 10. uro, proslava pri spomeniku na Tisju ob ob 11. uri);

15. 12. ob 8. uri: 12. tradicionalni pohod po poteh II. štajerskega bataljona na Tisje za ekipe štabov in enot TO, ZRVS, ZSMS;

15. 12. ob 10. uri: šahovsko tekmovanje pionirjev Zaslava v šahovskem klubu na Valvasorjevem trgu v Litiji;

16. 12. ob 9. uri: šahovski turnir za člane in članice v obratu družbene prehrane Predilnice Litija;

16. 12. ob 9. uri: športna tekmovanja mladine v telovadnici osnovne šole Litija;

19. 12. ob 17. uri: občinsko tekmovanje radiotelegrafistov v veliki sejni dvorani občinske skupščine Litija, Jerebova 14;

21. 12. ob 17.30: proslava v počastitev dneva JLA v avli osnovne šole Franc Rozman-Stane v Šmartnem;

22. 12. ob 11. uri: slavnostna seja občinske skupščine Litija in vodstev občinskih družbenopolitičnih organizacij v dvorani na Stavbah;

23. 12. ob 8. uri: kulturno-zabavna prireditve »11. šola« v dvorani na Stavbah (od 9. do 23. ure).

Sindikalni pihalni orkester Litija

Litijska godba na gasilski slovesnosti 8. 9. 1899 na Turjaškem trgu v Ljubljani.

85
let

vabimo
ob 85-letnici
godbe na pihala
vse občane in delovne
ljudi naše občine na

SLAVNOSTNI KONCERT,

ki bo pod pokroviteljstvom občinskega sindikalnega sveta ZSS Litija v petek, 14. decembra 1984, ob 18. uri v Sindikalni dvorani na Stavbah. Ob tej priliki bo orkester razvil tudi svoj prapor.

Vabljeni!

O delu izvršnega sveta

Informacija o problematiki financiranja in vzdrževanja regionalnih in lokalnih cest na območju občine Litija je bila sprejeta s priporočilom Izvršnemu svetu skupščine SR Slovenije, da prouči možne sistemske rešitve za zagotavljanje sredstev plačila tečajnih razlik za obresti od kreditov za gradnjo cest v SR Sloveniji. Poravnave teh obveznosti iz rednih sredstev za vzdrževanje in varstvo cest onemogoča izvajanje rednih del. Prav tako je IS podprla prizadevanje Republiške skupnosti za ceste, da tečajne razlike za novo najete kredite pokrivajo tisti subjekti, ki ta devizna sredstva tudi dejansko koristijo.

Odobrena so bila sredstva iz tekoče proračunske rezerve za dejavnosti Planinskega društva Litija, Sindikalnemu pihalnemu orkestru Litija, KUD Polšnik, Prešernovi družbi Ljubljana in KS Vače za izvedbo projekta VACE 81. Da bi se v bodoče ta sredstva namensko uporabljala, mora pristojni oddelek pripraviti okvirne kriterije.

V avgustu je izvršni svet obravnaval problematiko IUUV, TOZD Usnjarna Šmartno pri Litiji, ki je bila v organih družbenopolitičnih organizacij na ravni občine deležna pozornosti predvsem z vidika medsebojnih razmerij in iz tega izvirajočih odnosov med DO IUUV Vrhnik in pa TOZD Usnjarna Šmartno. Glede na to da mora izvršni svet kot politično-izvršilni organ pri svojem delu spoštovati in upoštevati samostojnost samoupravnih predpisov, lahko v zadevah, v katerih nima neposrednega pooblastila za ukrepanje, nastopa z ustreznimi pobudami in predlogi. Te pobude in predlogi pa imajo zgolj usmerjalni značaj. Zato je IS to vprašanje obravnaval z vidika uresničevanja planskih nalog tozda, ki so opredeljene v srednjeročnem planu občine Litija za obdobje 1981—1985. V okviru svojih pristojnosti je priporočal DO IUUV Vrhnik, da preko ustreznih strokovnih služb pospeši aktivnosti za izboljšanje delovnih pogojev delavcev v oddelku mokra krznarna, ki sedaj delajo v razmerah, škodljivih za zdravje.

Priporočil je tudi, da se prouči obseg ustreznih strokovnih služb v TOZD IUUV Šmartno. Poseben poudarek pa je dal izvajanju planskih nalog, ki so opredeljene za srednjeročno obdobje 1981—1985, in predlagal DO IUUV Vrhnik, da na podlagi analize planskih predvidevanj zaradi zaostrenih pogojev gospodarjenja po potrebi pripravi spremembo srednjeročnega plana za TOZD, in sicer v primeru, da zaradi objektivnih razlogov ni moč uresničiti posamezne naloge.

Posebno pozornost je izvršni svet namenil prodajnim zmogljivostim v občini Litija in s ciljem, da se izboljša preskrba delovnih ljudi in občanov, predlagal ukrepe Kmetijski zadrugi Litija glede poslovanja trgovine na Vačah, Kmetijski zadrugi Gabrovka—Dole glede poslovanja trgovine v Gabrovki in pa Mercatorju, TOZD Golovec, za izgradnjo trgovske poslovalnice za prodajo gradbenega materiala v Litiji na drugi ustrezni lokaciji. Na podlagi ugotovitve, da v Litiji preskrba s kruhom in pekarskim pecivom ni najboljša, pa je izvršni svet v sodelovanju z DO ŽITO opredelil lokacijo za izgradnjo nove pekarnice ob cesti Litija—Zavrstnik.

Izvršni svet se je aktivno vključil v sanacijo škode, ki jo je povzročilo obilno deževje 8. in 9. avgusta 1984 na območju krajevne skupnosti Dole pri Litiji. Za ublažitev posledic neurja je predlagal občinski skupščini, da se tej krajevni skupnosti dodelijo namenska sredstva v višini 870.000 din. Zbori občinske skupščine so pooblastili izvršni svet za smotno in strogo namensko uporabo odobrenih sredstev za sanacijo škode.

Pristojnosti IS glede urejanja prostora:

a) z manjšimi strokovnimi spremembami se javno razgrne sprememba zazidalnega načrta Dobrava za skladiščno cono Predilnice Litija in novo traso Predilniške ulice.

b) javno se razgrne dopolnitev zazidalnega načrta Praprošče.

c) urbanistične zasnove za športni park v Litiji ni mogoče realizirati pred spremembo prostorskih dokumentov. Vsi nosilci planiranja pa so dolžni upoštevati pri pripravi srednjeročnih in dolgoročnih planskih dokumentov najprimernejšo rešitev.

d) zaradi ene individualne gradnje ni mogoče spreminjati ravnokar sprejetega prostorskega dela družbenega plana občine Litija za obdobje 1981—1985, temveč je treba evidentirati problematiko, ki bo služila pri pripravi kvalitetnih prostorskih planskih dokumentov za prihodnje srednjeročno in dolgoročno obdobje.

e) na predlog urbanistične službe je bila določena lokacija za izgradnjo pekarnice v Litiji na Sitarjevci ob cesti Litija—Zavrstnik.

f) zaradi lokacijske spremembe gradnje prizidka k OŠ Litija na Rozmanovem trgu je bil sprejet odmak od zazidalnega načrta Litija—desni breg.

Izvršni svet spremlja aktivnosti za gradnjo odlagališča odpadkov v konjski dolini pri Ponovičah in za razširitev pokopališča v Šmartnem pri Litiji. Samoupravni komunalni skupnosti priporoča, da to problematiko rešuje z vso intenzivnostjo.

Sprejeta sta bila informacija o realizaciji sredstev skupne porabe SIS družbenih dejavnosti v prvih osmih mesecih 1984. leta ter osnutek IV: uskladišne skupne porabe SIS družbenih dejavnosti za leto 1984. Osnutek je bil sprejet z določenimi spremembami in dopolnitvami, s katerimi so bile seznanjene vse SIS družbenih dejavnosti.

Obravnavane in sprejete so bile vse analize gibanja mase brutto osebnih dohodkov po domicilnem principu in principu delovnega mesta v tem obdobju.

V zvezi z informacijo o urejanju ogrevanja v stanovanjski soseski Rozmanov trg v Litiji je izvršni svet v svojih stališčih podal tele:

A) UGOTOVITVE:

1. Sistem ogrevanja stanovanjske soseske Rozmanov trg je zgrajen skladno s sprejetim zazidalnim načrtom. Cena energije (kurilno olje), predpisi s področja ekologije, onesnaževanja okolja,

prostorske možnosti, vednosti investicije in drugi odvisni stroški so bili osnova urbanističnim in projektantskim organizacijam, da smo zgradili kotlovnico na kurilno olje.

2. Gradnja stanovanjskih objektov v stanovanjski soseski Rozmanov trg je potekala 10 let. Pri projektiranju stanovanjskih objektov so bili upoštevani takrat veljavni predpisi o gradnji stanovanjskih objektov. Zaradi tega so zgrajeni stanovanjski objekti toplotno slabše izolirani glede na danes veljavne predpise.

Slabša toplotna izolacija stanovanjskih objektov je vzrok za večjo porabo kurilnega olja v primerjavi s porabo le-tega v stanovanjskih soseskah, ki so bile toplotno izolirane po dopolnjenih predpisih.

3. Cena kurilnega olja se je od leta 1980 (7,40 din) do danes (52,60 din) povečala za 710%. Ker pa je v strukturi cene ogrevanja za m² stanovanjske površine cca 90% strošek kurilno olje, so se stroški ogrevanja za stanovanjske enote povišali v istem obdobju za 677% (od 15,35 din/m² na 105,00 din/m²) — brez zadnje podražitve naftnih derivatov. Takšen porast stroškov ogrevanja na Rozmanovem trgu je glavni razlog za razmere, ki so nastale v ogrevalni sezoni 1983—1984 in 1984—1985, to je za odločitve nekaterih skupnosti stanovalcev, da se odklopijo od sistema centralnega ogrevanja ter da si iščejo cenejše oblike ogrevanja.

Utrinek iz dela in življenja KOP Komunala

V četrtek, 25. 10. 1984, so občani z Graške Dobrave okoli 14. ure sporočili, da je zmanjkalo vode v mestnem vodovodu. Odgovorni delavec v KOP Komunala je odšel odpravljat napako. Po večurnem delu je ugotovil, da je zaradi napake v elektro sistemu pregorel elektromotor vodne črpalke za visoko cono v Svibnu. Takoj po vklopu rezervnega pa je pregorel še ta. Elektromotor, ki ga nam je nato posodila Usnjarna Šmartno, smo pričeli montirati ob 22. uri. Ker pa v naši DO trenutno nimamo zaposlenega električarja, smo zaprosili za pomoč tov. Zupančiča iz Gradmetala, ki je nesebično priskočil na pomoč.

Tako smo uspeli do 24. ure usposobiti delovanje vodovoda, zahvaljujoč se odgovornim delavcem v Usnjarni Šmartno in tov. Antonu Zupančiču ter seveda tudi prizadevnosti delavcev Komunale. To pa je bila le ena izmed mnogih podobnih akcij.

Razgovor s predsednikom skupščine tretjega občinskega samoprispevka tov. Jožetom Dernovškom o realizaciji programa in načrtih za prihodnje

V LJUDEH JE ŽIVA TEŽNJA PO NAPREDKU

V dneh pred skupščino III. občinskega samoprispevka smo v naše uredništvo povabili na razgovor tovariša Jožeta Dernovška, podpredsednika Gospodarske zbornice Ljubljanske regije, in mu ob tej priliki zastavili nekaj vprašanj.

Tovariš Dernovšek se je našemu vabilu prijazno odzval in s tega srečanja je nastal tudi tale zapis.

Tovariš predsednik, iztekla se leto, blizu se tudi čas izteka občinskega samoprispevka, kako bi vi ocenili to obdobje glede na dotok sredstev, program in realizacijo?

Ob izteku tretjega samoprispevka bo seveda ostalo še marsikaj nerealiziranega, kar smo sicer načrtovali. Razlogi so znani. Takrat smo namreč predvidevali tudi del sofinanciranja iz prispevne stopnje, skratka, iz menjave z združenim delom. Ker je bilo to ukinjeno, smo ostali samo pri samoprispevku. Iz tega sledi, da se morajo nekatere zadeve nujno odložiti. Vemo, da ne bo kinogledališke dvorane, vprašljiva je izgradnja naslednjih faz osnovne šole Litija, pa tudi izgradnja šole na Dolah. Dotok sredstev je seveda planiran, ta je celo nekoliko večji, seveda pa svoje opravi tudi inflacija.

Zdaj pa besedo dve o programu. Lahko ocenimo, da smo s sredstvi, ki so bila zbrana, le veliko dosegli, o tem je bila javnost tudi obveščena. Seveda pa nad nami visi kot Damoklejev meč nadaljnja usoda izgradnje litijske osnovne šole. Predvsem iz razloga, da je to ena osrednjih programskih točk. Litijška šola bi morala biti tudi v prihodnje naša temeljna zadolžitve. Treba jo je dogra-

dit, da bo mogla tudi drugače razviti svojo kulturno in športno dejavnost.

Sam se zavzemam za to, da bi se nadaljevalo s financiranjem po tej poti, kot smo jo imeli doslej, to je s samoprispevkom, s svobodno menjavo in vsemi ostalimi že doslej znanimi oblikami.

Seveda se tudi tu pojavljajo pomisleki, češ, časi so hudi, imamo še mnoge neurejene probleme, kaj bi zdaj še s samoprispevkom. Vendar moramo našim občanom predložiti situacijo, kakršna pač je. Zavedati se moramo, da nam nihče ne bo rešil naših problemov, če jih sami ne bomo. Ljudem moramo predstaviti pozitivno alternativo, mobilizirati moramo vse možnosti in sposobnosti, da bo naša gospodarska situacija boljša. Da bomo več in kvalitetnejše proizvajali, ljudi nagrajevali po delu, jih s tem motivirali.

Moramo poiskati izhod. V večji proizvodnji, v večjem novu ustvarjenem dohodku vidim tudi rešitev za realizacijo nadaljnjega programa.

Dve možnosti sta, pri katerih bi morali vztrajati. Sprejeti samoprispevek kot občinski osrednji program (sem vključujem kot prioriteto nalogo izgradnje šole v Litiji), vključiti programe vsake KS posebej in zbirati obratna sredstva za manjše delovne organizacije, kar bi bila vsekakor novost pri uvajanju samoprispevkov. Tu bi delavci Usnjarne, Predilnice, Lesne pokazali pripravljenost, da po tej poti pomagajo manjšim OZD, da pridejo do teh sredstev, da lahko normalno živijo in izpolnjujejo svoje obveznosti.

4. Skladno s sprejetimi predpisi je zgrajen in zagotovljen enotni sistem ogrevanja celotne stanovanjske soseske. Zaradi tega niso sprejemljive odločitve skupnosti stanovalcev.

5. V letu 1981 in 1982 so bile ustanovljene vse skupnosti stanovalcev v stanovanjskih objektih, ki so priključeni na skupno kotlovnico. Skupnosti stanovalcev glede gospodarjenja s stanovanjskimi hišami izvajajo naloge skladno z zakonom o stanovanjskem gospodarstvu in splošnimi akti skupnosti stanovalcev.

Svojo vlogo v zvezi z ogrevanjem so preko odbora za ogrevanje uspešno opravljale vse do kurilne sezone 1982—1983, razen na področju izterjave dolžnikov. Neizvajanje izterjav dolžnikov je drugi razlog za nastale razmere v stanovanjski soseski Rozmanov trg.

6. Gradivo, ki je bilo posredovano v začetku meseca oktobra vsem stanovalcem v stanovanjski soseski Rozmanov trg glede ohranjanja sistema centralnega ogrevanja je celovito in zagotavlja celoten pregled in informiranost o stanju in nalogah skupnosti stanovalcev v zvezi z razreševanjem problematike ogrevanja.

7. Informiranje občanov glede problematike ogrevanja je bilo dobro.

B) PRIPOROČILA:

8. Izvršni svet priporoča krajevni konferenci SZDL Litija—desni breg, da s politično akcijo prispeva k boljšemu delu skupnosti stanovalcev.

9. Izvršni svet priporoča Centru za socialno delo v ustanavljanju Litija, da takoj sprejme ukrepe za pomoč socialno ogroženim družinam v stanovanjski soseski Rozmanov Trg.

C) PREDLOGI:

10. Za normativno ureditev izvajanja dejavnosti ogrevanja stanovanjskih objektov izvršni svet predlaga, da se čimprej pripravi odlok o obvezni uporabi daljinskega ogrevanja in obveznem plačilu teh storitev. Za izvajanje teh storitev se določi KOP KOMUNALA Litija, s tem da se ji zagotovi ustrezne materialne osnove.

11. Izvršni svet predlaga skupnostim stanovalcev v stanovanjski soseski Rozmanov trg, da se zavzamejo za ogrevanje iz skupne kotlovnice.

12. Izvrši svet predlaga Samoupravni komunalni skupnosti Litija in Samoupravni stanovanjski skupnosti Litija, da v planske dokumente za leto 1985 in v srednjeročne planske dokumente 1986—1990 vključijo ukrepe za racionalno rabo energije v tej soseski.

Vse ugotovitve, priporočila in predlogi so bili posredovani v obravnavo občinski skupščini.

Navedene in druge zadeve so bile predhodno obravnavane na pristojnih strokovnih odborih izvršnega sveta.

Glede na to, da je takšna interpretacija, ki daje pregled po sejah prvi poskus širše informiranosti, prosimo delovne ljudi in občane, da nas o morebitnih boljših predlogih obvestijo.

Predsednik
Izvršnega sveta
ZVONIMIR BRIC

Morda bo kdo vprašal, kaj bo, če bo tak program propadel. Rekel bi, da to ni nič hudega. Politično vodstvo mora prisluhni težnjam, videti problematiko in ponuditi rešitev. Seveda lahko ta rešitev tudi propade, kar pa ni nobena tragedija. Je pač propadla, ljudje je niso sprejeli. To pomeni, da je treba programe pač spremeniti, dopolniti in jih predstaviti v drugačni varianti. Ljudje morajo biti kreativni, iniciativni, ne smejo se potegniti vase. Ljudi je treba potegniti v prostor, v življenje...

Tovariš predsednik, zanima nas, kako bo z osnovno šolo Dole in izgradnjo kinogledališke dvorane v Litiji? Obe investiciji sta bili tudi v programu tretjega samoprispevka...

Krajani na Dolah so dali zanimiv predlog, da bi denar, ki je na voljo — mislim, da gre za okoli 20 milijonov ND — dali KS Dole, ki bi ob pomoči krajanov in s podarjenim materialom (les) šolo tudi dokončala.

Kolikor bolj se čas odmika, toliko večje je spoznanje, da je to pravzaprav veliko breme za KS. Najbrž bi bilo nemogoče prepuštili vso skrb za nadaljnjo usodo te šole KS, kajti tu vendarle mora biti prisotna širša družbena odgovornost.

Če bi do te odločitve prišlo in ne bi bilo teh strahovitih inflacijskih pritiskov na cene gradbenega materiala, bi bilo morda to celo možno izpeljati. Vendar pa bi se morali občani iz te KS z referendumom odločiti, če sprejmejo tako odločitev. To niso majhne stvari, kajti to v bistvu za njih pomeni dodatni samoprispevek. Seveda pa bi morala za vsem tem biti tudi neka družbena generacija. Menim, da naša skupščina te garancije ne more dati, ker je razlika med sredstvi, ki so na voljo, in potrebnimi sredstvi za izgradnjo prevelika. Verjetno se bo morala prav zaradi tega izgradnja dolske šole premakniti v nadaljevanje programa samoprispevka, ker druge rešitve trenutno ne vidim. Tako bi bila tudi to ena prioriteten nalog v bodoče.

Glede kinogledališke dvorane bi rekel, da moramo zanjo prvenstveno zagotoviti prostor, kar bo potem jasno razvidno tudi iz urbanističnih prostor-

Tako je na primer MK SZDL Ljubljana sprejela podobno odločitev, da je treba nadaljevati s takim zbiranjem sredstev, ker je odprti še cela vrsta problemov, ki zadevajo družbeni standard.

Ponavljam, nihče ne bo reševal naših problemov, če ne bomo sami zagrizli vanje. V ljudeh je živa težnja po napredku, treba jih je soočiti s problemi in nakazati pozitivne alternative.

Izkoristimo ogromen ustvarjalni potencial naših delovnih ljudi in občanov. Saj končno vse, kar ustvarjamo, ustvarjamo za našega človeka!

Tovariš Dernovšek, za vaše odgovore najlepša hvala!

Zapisal: J. Sevljak

Prehrana telet

Prva hrana vsakega novorojenega teleta naj bo mleko (kolostrum), ki ga daje mati. Mlečno vsebuje mnogo več hranilnih snovi kot mleko. Predvsem je v njem več beljakovin, maščob, rudinskih snovi, karotinov in drugih vitaminov, razen tega pa vsebuje še posebne zaščitne snovi. To so posebne beljakovine, imenovane GAMAGLOBULINI in IMUNOGLOBULINI, ki obvarujejo teleta pred boleznimi do približno osmega tedna starosti, ko začne organizem sam v zadostni meri tvoriti zaščitne snovi. Globulinov je v mleku največ ob prvi molži, nato se od molže do molže vsebnost teh snovi zmanjšuje. Prav tako pa se zmanjšuje sposobnost teleta, da bi izkoristil zaščitne snovi iz mleka, zato mora mlečno dobiti čimprej po porodu. To naj se zgodi najkasneje do tretje ure po porodu. Zelo neugodno je, če mine več kot šest ur, preden telet dobi mleko. Ob takem presledku zamudimo najustrenejši čas, ko telet dobro sprejema zaščitne snovi iz mleka. Zaradi predolgega

čakanja na prvi obrok začne telet iskati hrano oziroma materino vime in pri tem lahko s kužnimi klicami okuži gobček in kasneje tudi prazen želodec.

Po eni strani želimo, da telet v prvih dneh pije čim več mleka, po drugi strani pa ne smemo pretirati s količino mleka, ki naj ga telet naenkrat pije. Če pride v želodec hkrati preveč mleka, se slabo prebavi in posledica je driska. Telet naj zato dobi mleko večkrat in po malem. Prve dni naj telet dobi naenkrat 1 do 2 l mleka, in to v najmanj treh obrokih. Če napajamo, moramo paziti na higieno posode in da je mleko toplo (najmanj 35°C). Od četrtega do sedmega dneva starosti pa naj telet dobi 2 do 3 l mleka vsaj v dveh obrokih.

Naj še omenimo, da v prvem tednu življenja ne pride v poštev druga hrana kot mleko in morebiti mleko. Krmil rastlinskega izvora (škrob) telet ne prebavlja in obstaja nevarnost driske, ki je v tej starosti smrtno nevarna.

Rast in razvoj teleta

V najugodnejšem primeru lahko teleta naših pasem v prvih treh mesecih priraščajo tudi po 1,2 kg dnevno. Taka teleta pijejo na dan 10 do 14 l mleka ali ustrežno količino mlečnega nadomestka. Tako visoki prirasti so zaželeni predvsem pri teletih, ki jih pitamo za voljo. Pri teletih, ki jih redimo na večjo težo, predvsem pa pri plemen-skih teličkah, ne želimo tako hitre rasti, in to iz več razlogov. Taka teleta se počasi privajajo na suho krmo in so bolj ali manj zamaščena. Tudi preveč skromen prirast v tem obdobju, če telet priraščajo manj kot 400 do 500 g dnevno, ni ugoden za razvoj teleta. Teleta zaostajajo v rasti, so manj odporna, tudi kasneje počasneje rastejo in slabo izkoristijo krmo. Posebno slabo se razvijajo teleta, ki so zaostala v rasti zaradi zrejnih bolezni (driske, boleznih dihal) ali močnega napada pljučnih in želodčno-črevesnih zajedavcev.

Poznamo različna priporočila za najbolj ugoden prirast in najbolj primerno težo telet pri različni starosti. Po enem teh priporočil naj bi teleta, namenjena za nadaljnje pitje, priraščala do 3. meseca starosti približno za 1% teže na dan, plemenske teličke pa 0,88%.

Od 3 do 6. meseca starosti lahko dosežemo ugodne priraste z močnimi krmili ob postopnem privajanju na večje količine voluminozne krme. V tem času naj bi teličke priraščale okrog 700 g na dan, tako da bi pol leta stare tehtale 160 do 190 kg. V istem obdobju naj bi biki priraščali 800 do 900 g dnevno, če jih pitamo za višjo težo. Lahko pa priraščajo tudi več kot 1000 g dnevno, če jih pitamo z veliko močnejšo krmo na težo do 500 kg.

S prehranskega stališča nas pri teletu še posebno zanima razvoj prebavnih organov. Naš cilj je, da teleta v prvih mesecih poleg splošne rasti in povečanja teže razvijejo tudi prebavne organe do takšne mere, da so sposobna razen mleka izkoristiti tudi drugo krmo. Način zreje odločilno vpliva na to, koliko časa telet potrebuje, da se mu razvijejo predželodci (vamp, kapica in devetogub). Ugotovljeno je, da suha krma pospešuje razvoj predželodcev izključno mlečna prehrana pa ga zadržuje.

Krma za teleta

Poleg mleka, ki smo ga že omenili, pridejo v poštev za krmiljenje tudi:

Mleko

Močna krmila, zlasti starter, je sestavljen tako, da ob ustreznih kombinacijah mleka, sena in starterja pokriva potrebe za normalno rast.

Seno je v prehrani telet pomembno iz več razlogov.

Ugodno deluje na skladen razvoj in razširitev vampa. Uravnava prebavo, pospešuje prebavo v vampu in preprečuje napenjanje. Za teleta je primerno samo dobro seno (zgodaj košeno).

Silaža

V majhnih količinah je posebno dobra travna silaža, ki vsebuje več beljakovin in karotinov kot seno. Koruzna silaža je sicer bolj prebavljiva in ima večjo škrobno vrednost, vendar vsebuje manj drugih pomembnih snovi, zato jo pokladamo teletom v manjših količinah, predvsem zato, da se navadijo na silažo. Teletom jo začnemo pokladati od 3. meseca starosti.

Pomembnejši delež v oktobru pa lahko dobi silaža šele od 5. ali 6. meseca starosti naprej. Pokvarjena silaža ni za teleta, ker so bolj občutljiva kot odrasli prežvekovalci. Za teleta tudi ni primerna preveč vlažna, preveč kisla ali smrdeča travna oziroma koruzna silaža. Ugreta ali plesniva lahko povzroča hude prebavne motnje.

Pesa, korenje in krompir morajo biti dobro oprani, ustrezno naribani ali narezani.

Uporabljamo lahko še druga krmila, ki morajo biti prav tako neoporečna.

Če higiena in druge rejske razmere niso dobre ali krma ni ustrezne kakovosti, se pojavljajo driske. Zanje so krivi: prehitra temperatura napoja, umazana posoda, prehitri prehodi z ene krme na drugo, pa še prepih in infekcije.

Vodo mora imeti telet vedno na voljo. Če za to ne moremo poskrbeti, napajamo teleta večkrat dnevno.

Dragica Zlabravec

TI NAŠI LJUBI OTROCI Demokratični odnosi

Vsi, ki vzgajamo otroke, starši, učitelji in vzgojitelji v vrtcih, se trudimo, da bi bili dobri vzgojitelji. To pa nekaterim uspeva bolj, drugim manj. Vsi pa smo danes prepričani, da je učinkovitost vzgojnega ravnanja odvisna od odnosa med vzgojiteljem in otrokom.

In kakšen naj bi bil ta odnos? Živimo v družbi, ki ji je smoter vzgojiti ustvarjalnega in srečnega človeka. Za doseg tega cilja morajo v vzgojnem procesu prevladovati humani demokratični odnosi. Ustvarjanje mora biti tako družbeno in družinska klima, kjer postane mlad človek odprt, sprejemljiv za vzgojne vplive, stališča in mnenja, da zaupa vzgojitelju, ga ceni, potrebuje in ima rad.

Oblikovanje mlade osebnosti se torej začne v tistem družinskem gnezdu. Tu otrok spoznava, čuti in doživlja tople čustvene vezi, ki so pretkane s čustvom kljubezni in

plemenitostjo odnosov, ko zakonca drug drugemu pomagata, doživljata medsebojno zvestobo in vdanost v težavah.

Otrok nima v vseh življenjskih obdobjih enakih razvojnih potreb. Počasi, postopoma vrašča v življenje, počasi odčitava odnose v njem.

Majhen otrok meri razliko med seboj in vzgojiteljem najprej z merili »fizične zmogljivosti«, seveda pa je z rastjo otroka telesna moč vedno večja in se čuti vse bolj neobglenega. Polagoma prodira v svet znanja. Razkriva se mu okolje s svojimi tisočeri predmeti, pojavi in situacijami. To obdobje je za mnoge starše preizkusni kamen njihovega razvitega smisla za pedagoški posel. Otroci postajajo v svoji neumnosti »težak«, če 12 ur bedi, se pravi, 12 ur sprahuje. Vestno in potrpežljivo odgovarjati ni lahka stvar — starše utruja, vzeti si je treba precej časa. Če to obdobje zanemarimo, smo za-

mučili marsikaj. Otroci postane pasivni in radovednost je v njem zatrita.

Pomemben mejnik v otrokovem osebnostnem razvoju je vstop v šolo. Starši dobro poznamo prisrčno — naravno in neodtujljivo otrokovo stališče: »Naša tovarišica je rekla«. Pogosto se zgodi, da starši pričakujemo, da bo velik del vzgojnih in vse izobraževalnih naloge namesto nas prevzela šola. Kmalu se prepričamo, da je to pričakovanje zmotno in da nas otrok še kako potrebuje. Prav v tem obdobju prodira v življenje vse globlje in globlje: ugotavlja moralne norme, bistvo pravilnika medsebojnih odnosov, strukturo družbe, človekove dolžnosti do nje in odgovornosti. Preizkuša življenjske moči in ugotovi, da je neobglen. Starše ocenjuje otrok po »človeški vrednosti«, primerja jih z drugimi ljudmi, zaupno in rad se podreja njihovim stališčem le, če ugotovi, da sta polna in vredna spoštovanja. To opredeljevanje staršev po človeški vrednosti je preizkusni kamen njihove avtoritete, zlasti v pubertetnem obdobju človekovega življenja. Če imata starša otroku kaj dati, se otrok nasloni nanju, če nimata, gre otrok svojo pot in išče vzore izven družine. Oče in mati postajata sama, saj čutita, da sta pričela otroka izgubljati prej, preden je prišel čas za to in da sta ga pričela izgubljati na tragičen način: trgati so se priče človeške vezi.

Biti resnični vzgojitelj in sooblikovalec otrokove osebnosti ni lahka naloga. Otroka moramo v danih situacijah po »svoje razumeti« in se zavedati, da ima vso pravico biti otrok. Ne mislimo, da bi ga obvarovali pred življenjskimi konflikti, temveč mu dopuščamo, da jih rešuje na svoj način, ker bo le tako postal samostojna osebnost, ki se bo upirala današnjim potrošniškim težnjam.

Franci Končar

Karl Marčič je bil doma v Litiji

Ob 40-letnici geodetske službe v Sloveniji omenjamo tudi mnoge posameznike, ki so zaslužni za razvoj geodezije. Pri tem ne moremo mimo Karla Marčiča iz Litije, ki je za slovensko in jugoslovansko geodezijo storil marsikaj.

Ime, življenje in delo Karla Marčiča sem podrobneje spoznal pravzaprav po naključju, čeprav mi kot poklicnega geodeta njegovo ime ni bilo neznano.

Ko smo v Litiji pripravljali odlok o določanju imen novim ulicam in cestam, sem prelistal tudi nekaj literature, da bi našel še kako novo ime znanega in pomembnega Slovenca ali celo Litijana. Pomagal sem si tudi s Krajevnim leksikonom Slovenije iz leta 1980, kjer je bilo zapisano tudi: Karl Marčič, kartografski strokovnjak in pisec strokovnih člankov. Po starih knjigah sem brskal še naprej in v rojstni matični knjigi fare šmartno pri Litiji, letnik 1891, na str. 235 pod zaporedno številko 126 odkril o Karlu Marčiču tole:

rojen 22. 11. 1891 v Litiji št. 14, oče Franc, mati Angela, roj. Lušin, enkrat poročen, umrl 23. 12. 1972 v Ljubljani, Vodnikova 62. V razgovorih s starejšimi Litijani sem ugotovil, da je današnja hiša na Grbinski cesti 1 tista hiša, v kateri je bil rojen Marčič, torej Litija št. 14. Sosedja, 86-letna Ivanka Babnik, roj. Damjan, pa ima še tako dober spomin, da mi je o Marčiču in tej hiši povedala tudi, da je hiša bila takrat Pogačnikova, lastnik pa je bil litijski dimnikar. Marčičevi so stanovali v pritličju. Oče je bil sodnijski uradnik, mati pa gospodinja. Imeli so dvanaest otrok, enajst fantov in eno dekle. Skoraj neverjetno pa je, da se Ivanka Babnik spomni tudi imen otrok, in to celo po vrstnem redu: Feri, Frici, Franci, Rudi, Edi, Dolfi, Karl, Oto, Mici, Viktor in Julko. Le dvanaajstega se ni mogla spomniti. Karl je bil torej sedmi otrok v družini. »Mleko so dobivali pri nas«, je še dodala Ivanka, »nato pa so se razgubili po svetu, ker so v glavnem vsi študirali.« Karl Marčič je pred leti sam predstavil svoje bogato življenje.

Ob njegovi 80-letnici je takratni tehnik ITD, 8. 12. 1971 pod naslovom »Pripoveduje vojak, slovenski general«, objavil naslednji tekst oz. razgovor novinarja Hermana Vogla s Karlom Marčičem.

Zaradi zanimivosti danes objavljamo del tega pogovora in se obenem zahvaljujemo tovarišu Voglu za njegovo privolitve.

Najprej sem bil presenečen, zato sem takoj vprašal, ali je res, da bo 22. novembra obhajal osemdesetletnico. Tako sem namreč prebral v vojaški enciklopediji pod naslovom KARL MARČIČ. Potrdil mi je, da je res, da se je na ta dan leta 1891 rodil v Litiji. Pa naprej? »Zdi se mi, ko da sem se rodil v srednjem veku, živim pa še danes«, je rekel. »Sicer pa ne potrebujem nobene reklame.« Je še pristavil. Rekel sem mu, da je reklama hudo nezanesljiva reč, neopredeljiva, in da ne more nič pomagati, če mu je življenje samo delalo reklamo. Karl Marčič, generalni podpolkovnik v pokoj, živi v Kidričevih ulici v Ljubljani. Redko kje sem našel tako skrbno in

okusno urejeno stanovanje, s svojimi slikami je tu namreč navzoč njegov brat, akademski slikar. V knjigah sem lahko prebral, da je Karl Marčič končal na začetku našega stoletja kadetsko šolo v Mariboru, pozneje pa, v stari Jugoslaviji, vojaško geodetsko šolo v Beogradu, da je bil kot poročnik avstrijske vojske ujet na soški fronti, delal zatem v vojaškem geografskem inštitutu jugoslovanske vojske v Beogradu, bil leta 1938 upokojen kot polkovnik, se med narodnoosvobodilnim bojem pridružil partizanom, da je bil tu inštruktor v oficirski šoli glavnega štaba Slovenije, potem šef geodetske sekcije, nekaj časa tudi predsednik vrhovnega vojaškega sodišča, po osvoboditvi pa načelnik geografskega inštituta JLA do svoje druge upokojitve leta 1953.

Preživel je dve najhujši vojski v zgodovini človeštva kot poklicni častnik, nazadnje visok oficir. Ali smo s tem povedali o Karlu Marčiču, upokojenem generalnem podpolkovniku vse? Ne, življenje postane živo v podobah, saj kdo bi se sicer še spominjal tistih let? Naj pripoveduje sam.

ČASTNIKOVA POT

Biti tista leta v vojaški šoli, pa ostati Slovenec, ni bilo lahko. V Mariboru je prihajala na naše vojaške zabave vsa tamkajšnja elita, plemstvo, s prijateljem pa sva zanašale uhajala čez zid na ples v Narodni dom. Iz Maribora so me poslali z osmim strelskim polkom v Prago, kjer sem se pripravil na generalštabno šolo. Vendar je vmes napočila prva svetovna vojna in poslali so nas v Srbijo, na Drino. Tam sem doživel znamenito cerko bitko. Naše poveljstvo je računalo, da se bomo spopadli s sovražnikom pri Valjevu.

Na Ceru smo polegli trudni, zbiti in utrujeni, ko nas je iznenada vrglo iz spanja pokanje. Od moje čete sem ostal živ samo jaz, po naključju sem namreč padel v neki jarek. Pred Srbi smo se umaknili v brezglavem begu. Drugič smo poskusili v Srbijo čez Savo. Takoj na začetku bojev sem bil ranjen in poslali so me v bolnišnico na Madžarsko, ker pa se me je prijel še tifus, so me od tam poslali v Prago. Preležal sem dva, tri mesece, medtem pa so moj polk prestavili v Salzburg. Od tu sem

šel kot komandant dopolnilnega bataljona v Krpate na rusko fronto. Pri minus 30 stopinjah nam je zmrznilo veliko ljudi, da smo jih jutraj obračali kot kipe. Prestavili so me v Bukovino, zatem pa na italijansko fronto. Na Banjski planoti nas je nekega jutra zajel »trommelfeuer«, močno streljanje, ki spominja na bobnanje. Moja tovariša so Italijani ustrelili, sam sem se pritisnil ob zid, krogla pa so šle okoli plašč. Italijani so me odpeljali na divizijski štab, potem pa v taborišče Monte Cassino, v znan samostan. Tu je gripa pobrala več ljudi kakor vojna sama, kako sem se rešil, ne vem. V barakah smo bili sami Slovani in ko so nas hoteli Italijani prestaviti, smo se uprli. Obtožili so nas upora, nas zaprli v samice in zatem poslali v Neapelj. Tam pa je bilo v jetnišnicah preveč dezerterjev in zločincev, zato za nas ni ostalo prostora in poslali so nas v zapore na neki grič nad neapeljskim pristaniščem. Razmere so bile strašnote: bili smo brez luči, brez stranišča, bilo je ogromno stenic, ki smo jih ugonabljali s svečami. Neki naš tovariš je od tega znorel. Potem so nas postavili pred posebno vojaško sodišče v Neapelju. Med nami pa je bil tudi mornarski oficir Bačić in ker je bil njegov oče admiral na dunajskem cesarskem dvoru, se je za nas zavzela cesarica Zita.

Potem so nas prestavili v neko mestec pod Vezuvmom in tam sem se priključil v češko legijo, ki se je bojevala proti Avstriji. Leta 1919 sem prišel v Prago in od tu domov v Jugoslavijo, kjer sem se takoj prostovoljno pridružil bojevnikom na koroski fronti. Bil sem komandir čete v slovenskih Djekšah. Od tu so me poklicali v generalni štab. Ker pa sem že od nekdaj čutil nagnjenje do geodezije, sem se prijavil v vojaški geografski inštitut; geodezijo sem študiral tudi privatno. Ukvarjal sem se s triangulacijo in z mednarodnim gradnim merjenjem pri čemer sem sodeloval z Grki, Bolgari — ti so me tudi odlikovali — in Avstriji. Tu sem delal vse do leta 1938, ko sem zavrnilo nesporazuma s svojim šefom zaprosil za upokoje. Dobil sem najvišje odlikovanje, kar jih lahko dobi mlajši častnik.

(se nadaljuje)
Pripravil: Vinko Belko

VRTNARIMO Z VAMI

Vrtnih opravil ne manjka niti v decembru, vendar je bližajoče se zimsko mirovanje okoli hiše vse bolj očitno. Listopadna drevnina je odvrгла svoja oblačila in nas presenetila z novimi spoznanji, da je zimski vrt pravzaprav tudi čeden. Le pogledite si čudovite grafične efekte, kakršne dajejo veje golih dreves in grmovnic. Nemineči konec, ki sledi vsakemu začetku je kot sicer povsod bolno prisoten tudi v domačem vrtu, toda tako mora biti. In prav je tako, drugače bi bili prikrajšani za niz lepote, s katerimi nas obdarja mati narava vsako leto skozi menjavo letnih časov.

In kaj bomo postorili še v tem mesecu?

Če za zimsko zaščito vrtnice še nismo poskrbeli, moramo storiti to kar najhitreje. Grmaste vrtnice zmanjšamo za tretjino, da jih lažje obujemo z zrelim hlevskim gnojem ali kompostom. Popenjavih vrst vrtnic ne režemo v tem času, pač pa jih pokrijemo s smrekovimi vejami. Čas je tudi, da začnemo urejati kompostišča. Preko zime ga prekoplamo in oblikujemo kompostni kup, da bo lepše videti. Če je

masa v kompostišču zelo zbita, kar je pogosto, če mečemo na kompost tudi odpadke trave — vrzimo ob tej priliki med kompostno maso tu in tam še kakšno vejo. Potem bo masa bolj zračna in humifikacija hitrejša. Kompost bo hitreje zrel. Trdovratnejše trajne plevelce, ki so nam nagajali preko leta, ročno odstranimo tako, da jih izkopljemo s korenino vred. Spomladi nam za takšna opravila vedno primanjkuje časa. Ob toplejšem vremenu se lotimo lahko tudi barvanja lesenih ograj, pregol in podobnega. Drevninam, ki so pregoste, smemo zredčiti veje, vendar pa moramo pri tem paziti, da jim ne pokvarimo osnovne oblike. Če so drevnine zasajene pregošče, kar se po nekaj letih po zasaditvi pogosto dogaja, jih smemo v tem času prestaviti na novo mesto.

Artičoke moramo obdati z listjem ali hlevskim gnojem, radič prekrito s tunelom folije, zimsko glavno solato, špinačo in spomladansko čebulo pa s smrekovimi vejami. Cvetačo bomo izkopali in prenesli na prezimovanje v bližino doma, jo vzkopali in zaščitili, pri tera pa pazili, da listov ne poškodujemo. Zelo primerno je, če jo prez-

mimo v sicer prazni pokriti gredi. Drobniak je treba izkopati, pustiti nekaj dni na mrazu, nato pa vlončiti v tesen lonček (z malo zemlje) in postaviti na kuhinjsko okno, kjer se bo ob primerni vlagi hitro opomogel. V dneh, ko je temperatura iznad 0°C, moramo pogosto zračiti kletne prostore in pokrite grede, kjer je zelenjava.

Sedaj je čas tudi za obnovo sadovnjaka. Če smo morali med letom kakšno drevo odstraniti, ga bomo nadomestili z novim. Če ne veste, kakaj je drevo shiralo ali se posušilo in če niste odstranili povzročitelja, sadite raje na nekoliko oddaljenem prostoru, kajti lahko je bila kriva sterilna zemlja, kar je na vrtovih novogradenj zelo pogost primer.

Starejše sadno drevje bomo začeli redčiti, vendar le, ko bo temperatura višja od -5°C. Tla okoli sadnih dreves je treba pognojiti v širini krošnje s hlevskim gnojem, kompostom ali gnojeno šoto. Nikar ne porabimo na krmilnico za ptice, da jih navadimo na domače okolje. Spomladi nam bodo obilno poplačale.

December pa je hkrati mesec, ko delamo »pregled« nad svojim vrtnim gospodarjenjem. Bilanca bo seveda pozitivna: preko celega leta smo nabirali svežo, vitaminozno zelenjavo, jedli ceneno domače sadje, pripravili zdravo ozimnico, menjavali šopke in se hkrati tudi rekreirali in veselili nad svojimi vrtnimi uspehi. In to je še nekaj, mar ne? Če pa uspeh ni bil ravno popoln, je čas, da razmislimo, kje in zakaj nismo uspeli in kako bomo to popravili, hkrati pa se zavezali, da bodo naša prizadevanja v naslednjem letu bolj trdna.

Tisti pa, ki bodo z vrtnarjenjem v naslednjem letu šele začeli, naj v teh zimskih dneh razmislijo o načrtovanju vrtnih ureditev, kajti pomlad bo kmalu zopet tu. O tem pa bomo spregovorili v naslednjih pri-spevkih.

Marko Jelnicar

Kultura

Filmski kažipot

— Zadnji mesec v tem letu bodo v šmarnskem kinu predvajali pet filmov, med njimi kar štiri ameriške. Spored bo začela kavbojka RAZJARJENI BIK, nato pa se bodo zvrstili še: drama SENCE NEKEGA LETA in NAVADNI LJUDJE, švedski ljubezenski film LJUBEZENSKI TRIKOTNIK in pustolovska LOV DO SMRTI.

Prva abonmajska predstava

— Drugi petek v novembru je začelo četrto abonmajsko sezono Gledališče Tone Čufar: Jeseni z dvema enodejanskama: Jakob Aleševac je avtor komedije Podlaga zakonske sreče, Anton Medved pa veseloigre s petjem in plesom RENDEZ VOUS. Popoldne se je gledališče predstavilo abonentom — učencem višje stopnje vseh treh osemletk, zvečer pa odraslim.

Nove dejavnosti Zvončka

— Že pred letom dni so šmarnski šolarji predlagali, naj bi v šolskem kulturnem društvu imeli tudi lutkovno in dramsko sekcijo. Letos se jim je ta želja izpolnila, saj obe skupini že delujeta. Na nedavnem občnem zboru so se sklenili, da bodo izpopolnili pisanje šolske kronike ter jo opremili s fotografijami, za kar bo poskrbel fotografski krožek. Šolske avle bodo opremili z likovnimi in tehničnimi izdelki učencev, sodelovali pa bodo tudi pri organizaciji kulturnih dni.

Branka Jurca med mladimi bralci

— Ob letošnjem dnevu bralnih značk so se učitelji slovenskega jezika vseh matičnih šol v občini dogovorili, da bodo mladinsko pisateljico Branko Jurca, ki letos praznuje sedemdesetletnico, ob njenem jubileju povabili med šolarje. Ta sklep so uresničili v mesecu knjige. Priljubljena pisateljica je najprej obiskala tretješolce in četrtošolce v Šmartnem, nato njihove vrstnike v Litiji, nazadnje pa se je srečala v mladinskem oddelku litijske knjižnice še z otroki iz vrtca, ki obiskujejo malo šolo. Srečanje so organizirali Zveza kulturnih organizacij in Matična knjižnica Litija ter kulturni društvi navedenih šol.

Začeli so se občni zbori

— Mnoge amaterske kulturne skupine začnajo novo sezono z občnimi zbori. Med prvimi sta jih izvedla Moški pevski zbor Hotič—Kresnice in Kulturno prosvetno društvo v Kresnicah. V Hotiču so minulo sezono, v kateri so praznovali desetletnico zbora, ugodno ocenili, v prihodnje pa si bodo prizadevali za pridobivanje novih pevcev, boljši obisk in potek pevskih vaj, pričeli pa bodo tudi z akcijo, da bi dobili svoj prapor. V Kresnicah imajo poleg ženskega pevskega zbora še likovno in dramsko sekcijo. V tekoči sezoni bo zbor praznoval petletnico obstoja, načrtujejo organizacijo občinske pevske revije odraslih zborov, s skupnimi močmi pa bi radi čimprej usposobili novo dvorano, da bi lahko imeli v njej prireditve tudi v zimskem času. Na obeh občnih zboreh pa so spregovorili tudi o kadrovskih težavah, zlasti o strokovnem vodstvu pevskih zborov; sedanjí zborovodja, ki vodi oba zbora, je preobremenjen, zato bo treba čimprej poskrbeti za ustrezno pomoč.

Boris Žužek

PROGRAM aktivnosti v Farbarjevem gradu za december 1984

Petek, 7. december, ob 18. uri: Martin LUMBAR: igranje na indijski instrument sitar

Petek, 14. december, ob 18. uri: Zlato RUDOLF: diapozitivi o Grčiji

Petek, 21. december, ob 18. uri: Uroš NOVAK: predstavitev vrstni oz. stvarjalca ob glasbi s kaset in plošč

Petek, 28. december, ob 18. uri: Urška MEGLIČ: koncert

Odbor za klubsko dejavnost pri OK ZSMS Litija

● KS LITIJA

Praznik mesta Litija

V spomin na 18. oktober — praznik mesta Litija, sta KS Litija levi in desni breg organizirali v petek, 19. 10. 1984, v sindikalni dvorani na Stavbah svečano proslavo.

Na svečanosti je govoril Ivan Blažič, v kulturnem programu pa so sodelovali učenci OŠ »Dušan Kveder — Tomaž« Litija, moški pevski zbor Lipa in Sindikalni pihalni orkester pod vodstvom Jožeta Dobravca.

Na proslavi so bila podeljena tudi letošnja priznanja. Za dolgoletno in požrtvovalno delo na družbenopolitičnem, kulturnem in humanitarnem področju so jih prejeli: Franci Šuler, Ciril Golouh, KO RK Litija desni in levi breg, Tine Perme, lutkovna skupina Litija in taborniški odred »Srebrni pajki«.

Jože Sevljak

Društvo invalidov pričelo z delom

Obveščamo vse invalide in druge občane, da je pričelo delovati Društvo invalidov Litija. Društvo ima svoje prostore v Litiji, Parmova 9 (vložišče stare občine), uradne ure pa so vsak petek od 16. do 17. ure. V tem času se lahko invalidi včlanijo v društvo in dobijo vsa pojasnila v zvezi z njegovim delovanjem.

Član društva je lahko vsaka invalidna oseba, ne glede na to, ali ima uradno priznan status invalidne osebe. Člani društva lahko postanejo tudi invalidi starši, skrbniki, pravni zastopniki ter druge osebe, ki neposredno skrbijo za invalidno osebo, ki je član društva, oziroma skrbijo za njegove pravice in koristi.

Člani društva pa so lahko tudi osebe, ki se poklicno ukvarjajo z vprašanjem rehabilitacije invalidov in njihovim vključevanjem v družbeno življenje.

Društvo invalidov si bo prizadevalo, da bo izvajalo naslednje naloge:

— spremljanje varstva pri delu ter ustreznost zaposlitve in delovnih pogojev svojih članov — invalidov,

— zastopanje in uveljavljanje koristi in temeljnih interesov invalidov v skupnostih pokojninskega in invalidskega zavarovanja, vzgoje in izobraževanja, telesne kulture, socialnega skrblstva in varstva,

— sodelovanje z družbenopolitičnimi skupnostmi v pripravljalnih postopkih ob sprejemanju novih pravnih predpisov, ki zadevajo zdravstveni, poklicni, delovni, stanovanjski, materialni in socialni položaj invalidov,

— nudenje pomoči članom pri reševanju njihovega socialnega in zdravstvenega položaja,

— prirejanje in organiziranje športnih srečanj, letovanj, skupinskih izletov itd.,

— zagotavljanje pogojev za rekreacijo članov in organiziranje njihovega družbenega življenja,

— posredovanje pravne pomoči in seznanjanje članov s predpisi s področja invalidskega varstva.

Vsa navedena aktivnost društva invalidov bo pripomogla, da bomo lahko bolj organizirano reševali svoje probleme in težave, na katere naletimo v vsakdanjem delu in življenju. Prvi pogoj za to pa je čimvečja aktivnost vseh invalidov v delu društva.

Društvo invalidov Litija

NOVICE IZ VRTCA

Prijetno srečanje

Kljub nagajivemu vremenu, ki nam je pogosto preprečilo, da bi dosegli svoj cilj, smo se 15. oktobra le odpravili na izlet.

Že dolgo časa smo sinamreč želeli, da se mali šolarji vseh litijskih vrtcev srečajo in navežejo nove prijateljske vezi. Za uresničitev te želje smo si zamislili izlet na Grilovec. Mali šolarji iz različnih enot so se na pot odpravili iz različnih smeri, vendar so vse poti vodile na Grilovec. V tišini jesensko obarvanega gozda je kmalu prevladal glasen živžav. Ptice nam niso zamerile, ker smo jih preglasili, saj so v tem živžavu čutili, da so otroci srečni, zdravi in veliki prijatelji. Takšni so se po prijetnih igrah vrtni v svoje vsakodnevno okolje.

Vse najboljše, kar imamo moramo dati otrokom

To je bila parola letošnjega TEDNA OTROKA, ob kateri se velja zamisliti, in v korist otrok marsikaj zavestno spremeniti.

Otroci v vrtcu so začutili, da je ta teden še posebej namenjen njim. Obogatili smo ga z lutkovnimi igrkami, diafilmi, izletni, ustvarjalnimi igrami, pogovori in obiski. Da, obiski. Mali šolarji iz VVE Najdihojca so obiskali OO RK Litija, kjer so nas humani ljudje in veliki prijatelji otrok res pristrčno sprejeli. V pogovoru z njimi so otroci začutili in spoznali, kakšne so njihove naloge. Da jih opravljajo vestno in odgovorno, so jim povedala številna priznanja, razobešana v omenjenih prostorih. Otroci so bili radovedni, marsikaj jih je zanimalo in navduševalo.

Odhajali so z značkami in darilnimi robčki, nekaj pa so skрили vase, da ni moč opaziti. Zrasli bodi in pokazali svetu, kaj so sprejeli, kaj gojili in kaj so sposobni dati za druge — ZA SREČO DRUŽBE, V KATERI BODO ŽIVELI.

Srečanje s pisateljico

Starejši cicibani iz vrtcev so pridni obiskovalci matične knjižnice in veliki prijatelji slikanic — knjig. Enkrat mesečno se srečajo s številnimi knjigami in sodelujejo v prijetnem klepetu s knjižničarko.

Obisk malih šolarjev iz VVE Najdihojca 30. 10. 1984 pa je pomenil nekaj več. Pripravljali smo se nanj, saj smo vedeli, da nas ne bo čakala le knjižničarka, ampak tudi velika prijateljica otrok — mladinska pisateljica BRANKA JURCA. Otroci so bili napeti, nestrpni pred srečanjem. Pa je stopila pred njih, vzpostavila prijeten, neposreden stik in vzdušje je v trenutku postalo sproščeno.

Razgovorili so se otroci, razgovorila se je naša gostja. Vprašanja otrok in odgovori pisateljice so bili tako prijetni, da ni manjkalo smeha in dobre volje. Otroci ne bodo pozabili, da je napisala 35 knjig, da ji je najbolj všeč knjiga »Snežaki v vrtcu«, pa tudi to si bodo zapomnili, da so ji njeni vnuki rekli Branka. Saj, vendar veste zakaj? Tudi otroci so takoj ugotovili.

Prepričana sem, da bo v otrocih ostal trajen in prijeten spomin na pisateljico Branko Jurca, ki piše za male radovedneže. Vsem mladim v Litiji pa pomemben dogodek, saj je bil ob tej priložnosti odprt tudi nov mladinski oddelček, ki je bolj svetel, bogat s knjigami in daje boljši pregled knjig. Tako se je v prijetnem trenutku nasmešnila sreča vsem.

Olga Sinreich

ČETRTIČ NA TISJE

Četrty tradicionalni spominski planinski pohod na Tisje bo v soboto, 15. 12. 1984, med 7. in 10. uro izpred spomenika NOB v Litiji.

Za prvi pohod dobite bronasto, za četrti pa srebrno značko. Proslava na Tisju bo ob 11. uri.

PD LITIJA

VELIKA NOVOLETNA PRIREDITEV LJUBLJANSKEGA DNEVNKA IN OBČINSKE KONFERENCE ZSMS LITIJA

»Enajsta šola«

Vse občane, še posebej pa malčke iz vrtcev, predšolske in šolske otroke ter mladince in mladinke, kakor tudi vse, ki se počutijo mlade, vabimo na celodnevno druženje, ki ga bomo organizirali v

NEDELJO, 23. DECEMBRA 1984

Prireditev bo trajala od 9. do 23. ure, odvijala pa se bo v dvorani na Stavbah in njeni okolici ter na smučišču blizu Litije.

Kaj bomo pripravili za vas?

— ZA PREDŠOLSKO OTROKE: lutkovne predstave, nastop plesne skupine Kazina Ljubljana, branje pravljic, eksperimentalni vrtci, igre na snegu...

— ZA NIŽJO STOPNJO ŠOLSKIH OTROK: risanke, razgovor s pesnikom, risanje in oblikovanje pod vodstvom akademskega slikarja in kiparja, obisk čarovnika, šaljive igre na snegu...

— ZA VIŠJO STOPNJO ŠOLSKIH OTROK: šola oblikovanja stripa, video program, šola mikroročunalništva, kviz tekmovanje, športne in šaljive igre na snegu...

— ZA MLADINCE IN MLADINKE TER MLADE PO SRCU: video program, šola računalništva, koncert znanih glasbenikov in skupin, veliki prednovoletni ples...

Za sodelujoče v posameznih igrah bomo pripravili tudi simbolične nagrade. Vse prireditve boste lahko obiskali brezplačno ali s simbolično vstopnino. V avli dvorane na Stavbah in pred njo pa bodo postavljene tudi stojnice mirovnega in ekološkega gibanja, organizirali pa bomo tudi prodajo pakačink, sladke pene, brezalkoholnih pijač in podobnih izdelkov.

Prireditev ne bo le lokalnega značaja, zato bo tega dne vozil posebni avtobus iz Ljubljane v Litijo in nazaj.

Prepričani smo, da nam bo lepo!

VABLJENI!

Občinska konferenca ZSMS Litija in Ljubljanski Dnevnik

Letošnji nagrajenci KS Litija levi in desni breg. (Foto: Zofka)

85 let SPO Litija — Godba sodeluje vsako leto tudi na tradicionalnem litijskem karnevalu.

Odlikovanja

V mesecu oktobru 1984 sta bila odlikovana KAREL KOKALJ, roj. 15. 9. 1955, delavec GG Ljubljana, GU Šmartno pri Litiji, z redom dela s srebrnim vencem; in EDO SEMENIČ, roj. 11. 8. 1919, upokojenec, z redom dela z zlatim vencem. ČESTITAMO!

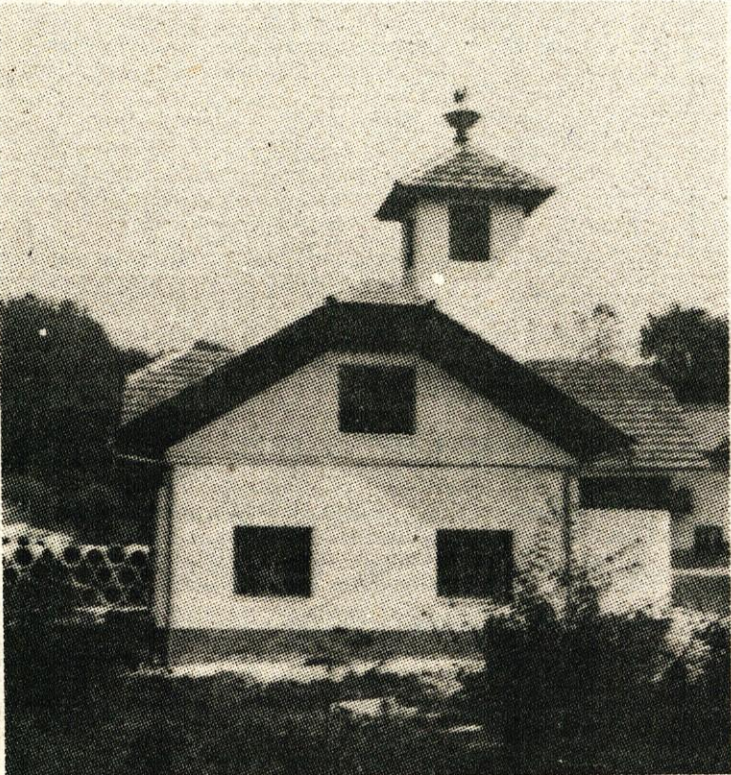
Spoštovani

Spoštovani bralci, dopisujte v naše glasilo! Vaše prispevke za decembrsko številko pričakujemo do 8. decembra.

Uredništvo

KS VELIKA KOSTREVNICA

Šestdesetletnica gasilstva

8. septembra je minilo šestdeset let od ustanovitve gasilskega društva v Veliki Kostrevnici. Ta jubilej so kostrevniški gasilci proslavili svečano in delavno. Na slavnostni seji upravnega odbora je spregovoril predsednik občinske gasilske zveze Franc Mali, obenem pa je podelil gasilskemu društvu republiško gasilsko priznanje II. stopnje.

Nadalje je republiška in občinska priznanja izročil 9 posameznikom, Gasilsko plamenico sta prejela 2, zahvale in priznanja pa 10 gasilcev. Jubilejno priznanje za delo v društvu od 10 do 60 let je prejelo 49 Kostrevničanov. Petdeset let že delajo pri gasilcih Anton Čož, Polde Dobravec in Janez Zagorc, edini še živči ustanovni član društva pa je Franc Repina.

Najlepše darilo ob šestdesetletnici pa je prenovljen in povečan gasilni dom, kjer so opravili gasilci nad 3800 ur prostovoljnega dela.

Boris Žužek

KRAJEVNA SKUPNOST VAČE

Računalnik v šolo

KS Vače je poskrbela, da je razvoj potkal tudi na vrata njihove šole. Za nakup računalnika, ki naj bi omogočil tudi učencem OŠ Vače osnovno računalniško opismenjevanje, je nakazala 50.000 din. Razliko v ceni so pokrili učenci sami in tako prišli do osebnega računalnika ZX Spectrum. Veliko navdušenje, predvsem učencev 7. in 8. razreda, je ob prvih poskusih rokojanja z njim prevzelo spoznanje, da se bo treba še veliko učiti.

Učenci in učitelji OŠ Vače se KS za to darilo zahvaljujejo.

Mili Rogelj

Drugi mladinski arheološki raziskovalni teden

V letošnjem septembru je na znamenitih arheoloških terenih nad Klenikom pri Vačah potekal II. mladinski raziskovalni teden, ki so se ga udeležili: osnovni šoli Litija, podružnica Vače, in ljubljanska Ledina. Strokovno mentorstvo je prispeval republiški zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine.

Po sledih ljudskega izročila, ki trdi, da jugovzhodni del ledine Apno nad Klenikom ni bil še nikoli prekopen, se je velika raziskovalna ekipa lotila prav tega zemljišča. Naj opozorimo, da je poleg strokovnega jedra ekipe (arheolog in dva študenta) ves teden delalo po dvajset šolarjev in več v spremstvu svojih učiteljev. Neverjetna delovna vnema je bila bogato poplačana že v nekaj dneh z zanimivimi novimi najdbami iz železne dobe Vač. Mladi arheološki raziskovalci so izkopali dva poizkusna jarka, večjega in manjšega, v celoti pa so odprli kar 34 m² povr-

Poizkusni jarek na ledini Apno nad Klenikom je bil uspešen, na dan prihajajo vedno nove ostaline iz starejše železne dobe (foto: Jože Gorjup)

ršine, poprečno do globine 1 m. Manjša sonda, zastavljena na robu ravniškega laza tik nad prostorom Šmidovega izkopnega polja iz leta 1934, je odkrila le plast žganine, kar morda dokazuje prostor za sežiganje mrličev (v arheološkem besednjaku se upepeljevališču pravi ustrina). Velika sonda na jugovzhodnem koncu Apna pa je bila presenečenje posebne vrste. Že kmalu pod rušo je arheološka ekipa odkrila številne odlomke železnodobne lončenine, vmes pa tudi živalske in celo človeške kosti (delno verjetno tudi zaradi oranja, ki je na lazu seglo pol metra in tudi več globoko). Vendar so bile črepinje lončenih posod raztresene tudi v nižji, nepremetani plasti rjave peščene, z ilovico pomešane zemlje: sklepamo, da črepinje in živalske kosti opozarjajo na verjetne pojedine ilirskih prebivalcev Vač po opravljenih pogrebnih slovesnostih za umrliimi svojci. Ker je bil poizkusni jarek zastavljen prečno na srednje strmo travnato površje laza, je ekipa lahko dobila odličan presek skozi zemeljske plasti na tem delu sicer velikanske vaške nekropole; videti je, da je zaradi znatne strmine prihajalo do pogostih nanosov ilovnate prsti; ta je vedno znova prekrivala razbito in namerno razsuto železnodobno lončevino. V zgornjem delu poizkusnega jarka, na majhnem temenu tega dela Apna (tudi Zgornje Apno imenovanega), je arheološka ekipa odkrila ostanke že v davnini načetega in očitno oplenjenega groba: lepo so bili vidni veliki apnenčevi lomljenci, ki so nekoč sestavljali grobno oblogo manjšega halštatskega groba (iz mlajšega dela starejše železne dobe). Zanimivo je, da so bile človeške kosti vendarle zbrane na več kupih in z očitno pieteto položene nazaj v zemljo, med kamnito grobljo, ki so jo prav tako zmetali nazaj v jamo. Srečno naključje, da je stekleni grob ležal natanko nad njim, je v bistvu ohranilo žarni grob, vkopan v plast masne rdeče rjave ilovice. Še bolj nenavadno je, da so davni pogrebci grobno jamo z nasuto žganino zaprli z nanosom steptane plasti ilovice, prav tako rjavo rdeče barve. Žarni grob, v bistvu žgani, sicer resda ni bil posebno bogat; vseboval je le bronast obsenčni obroček, bronasto jagodo za ogrlico in odlomek lončenine, značilne za 8. stoletje pr. n. št. Gre za t.i. ljubljansko skupino žarnih grobišč s konca bronaste in začetka železne dobe, ki je dobila svoje ime prav po velikem in sodobno raziskanem grobišču na vrtu Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Velja pripomniti, da je tudi na Vačah žarni pokop z začetka halštatske dobe bogato zastopan, le terenska dokumentacija je zaradi že odmaknjene dobe teh izkopavanj bolj slaba. Pri novo odkritem žarnem grobu brez žare, je treba poudariti, da gre za nov nedotaknjen primer prazgodovinskega groba s Klenika pri Vačah; morda je v žganini skritih še kaj drobnih najdb (to bo pokazalo natančno izpiranje in preučevanje vsebine grobne jame, ki jo je ekipa vestno pobrala in spravila za prihodnjo obdelavo).

S tem se je bera letošnjih arheoloških izkopavanj na Vačah sicer iztekla, še več bo mogoče o najdbah povedati, ko bodo opravljene tako arheološka obdelava izkopanin kot vse potrebne analize človeških in živalskih kosti in zlasti sestava žganine. Izkopane najdbe bodo po analizah in obdelavah inventarizirane v zbirke ljubljanskega narodnega muzeja.

Poudariti moramo, da gre za sluzga za oživitve arheoloških izkopavanj na Vačah prav izvršnemu odboru projekta Vače 81. Uspešen konec letošnjega dela je, kljub slabemu vremenu, tudi najboljša vzpodbuda za prihodnje leto, saj je želja vseh, da bi se arheološko raziskovanje z nezmanjšano vneto nadaljevalo tudi v sezoni 1985.

Davorin Vuga

Mladim raziskovalcem na Apnu pomaga tudi Janez Grile s Klenika, sin najditelja Vaške situle (foto: Jože Gorjup)

35 LET SPO LITIJA — Da pihneš v tako velik instrument, je treba imeti že kar precej sape.

KRAJEVNA SKUPNOST PRIMSKOVO

Do enotnosti v kulturi

Po več kot enoletnih zapletljajih so v tem mesecu krajani le dobili svojo kulturno organizacijo. Z ustanovitvijo KUD so se krajani odločili za enotno politiko na področju kulture, saj se je doslej često dogajalo, da se v okviru DPO niso mogli dogovoriti, kdo naj bi bil nosilec posameznih kulturnih prireditev.

V okviru socialistične zveze so bili mnenja, da ustanovitev KUD zaupajo mladinski organizaciji. Ob ustanovitvi pa so poudarili, da to ne sme postati društvo mladih, temveč se morajo v okviru KUD usklajevati vse kulturne dejavnosti v krajevni skupnosti. Zato so v program zajeli tudi delo dramske skupine, ki je že doslej uspešno delovala. Tako bodo prihodnje leto pripravili Partljičovo komedijo Tolmun in kamen ter Velikaško norost, ustanoviti pa nameravajo tudi lutkovno sekcijo za najmlajše.

Na ustanovnem občnem zboru so sprejeli svoja pravila, potrdili program dela za leto 1985 ter izvolili prvo vodstvo (vodi ga Tone Mulh). S tem pričakujejo tudi načrten premik v kulturnih dejavnostih krajanov.

Rudi Bregar

Največja investicija doslej

O pomenu izgradnje vodovoda na Primskovem ni treba izgubljeti besed. Problem pomanjkanja vode so še posebej občutili tisti krajani, ki jim je ob polnih mesecih ob daljših sušnih obdobjih zmanjkalo vode in so jo morali dovažati s cisternami.

Ob gradnji druge etape prve faze, ko naj bi zgradili glavni rezervoar s cevovodom do prvega hidranta v skupni vrednosti 35,2 milijona dinarjev, je večina krajanov vendarle z optimizmom začela spremljati gradnjo največjega investicijskega objekta doslej na Primskovem. Kljub očitkom posameznikov, da je na zborih občanov, kjer se je odločalo o gradnji vodovoda, odločala le peščica in da skupščina krajevnih skupnosti ni bila sklepna, ko so odločali o pristopu k pogodbam o gradnji, je večina krajanov, ki so prvotno odločno zavračali gradnjo, v zadnjem času, ko dela vidno napredujejo, ponovno dobila zaupanje v krajevno vodstvo, v delo socialistične zveze in nenazadnje tudi delo mladinske organizacije, kjer si že več kot leto dni prizadevajo, da bi organizirali mladinsko delovno akcijo.

Starejši pa ob sklenjeni pogodbi s Komunalnim podjetjem iz Grosupljega niso bili zainteresirani za prostovoljno delo, najverjetneje zaradi slabih izkušenj pri gradnji osnovne šole.

V naslednjih fazah bodo morali krajani večino del opraviti s prostovoljnim delom. Pri napeljavi vodovoda do uporabnikov verjetno ne bodo deležni tolikšne družbene pomoči kot v prvi fazi.

Rudi Bregar

Prostovoljno tudi starejši

Konec preteklega meseca so Primskovljani organizirali široko in množično delovno akcijo pri urejanju krajevnih cest. Ogromno sredstev za pesek so prispevali sami, pesek pa so vozili s tovornjaki Železniškega gospodarstva. Udeležba je bila res dobra, predvsem na cesti Senovo — Dolnji vrh, posipali pa so še ceste od Kopačije do Poljan ter proti Ježnemu vrhu. Ker del še niso končali, nameravajo, seveda če jim ne bo ponagajalo vreme, akcijo letos še ponoviti.

Rudi Bregar

KS VELIKA ŠTANGA

Uvedba avtobusne proge

Krajani KS Velika Štanga so v letošnjem letu pričeli prostovoljno urejati krajevno cesto. Na relaciji od Vel. Štange, Račice do glavne ceste Litija—Ljubljana v Reka gozdu bo spomladi namreč pričel voziti avtobus.

V letošnjem šolskem letu je po tej progi že pričel voziti šolski mini avtobus otroke v malo šolo v Šmartno.

Krajani so večino del opravili s prostovoljnim delom. Ker ni bilo dovolj denarja za strojna dela, so v Račici, delno tudi v Vel. Štangi zbirali prostovoljne prispevke (10.000 din na gospodinjstvo).

S tem so tudi dokazali, kako upravičena je bila njihova želja.

Vika Marn

KRAJEVNA SKUPNOST ŠMARTNO

Prvič podelili krajevna priznanja

Krajevna skupnost Šmartno praznuje svoj praznik od leta 1979 v spomin na 15. oktober, ko so na Mamolju ustanovili Okrajni odbor OF takratnega šmarskega okraja. Poleg turnirja v streljanju, ki ga je organizirala domača strelška družina, je potekala osrednja svečanost pred rojstno hišo dramatika dr. Slavka Gruma, kjer mu je Zveza kulturnih organizacij Litija odkrila spominsko ploščo ob 35-letnici njegove smrti. V kulturnem sporedu je sodeloval mešani pevski zbor ZVON pod vodstvom Marjane Vidic. Letos so na pobudo družbenopolitičnih organizacij Šmartna prvič podelili krajevna priznanja, ki jih je izdelal akademski slikar Jože Meglič. Predsednik skupščine krajevnih skupnosti Stane Volk je letošnjo odličja izročil delovnemu kolektivu Usnarne za uspešno pomoč pri razvoju kraja, Julki Mrzel za dolgoletno delo na humanitarnem področju, k nacu Nograšku za prizadevanje pri razvoju soseske Zavrstnik ter Ladki Cedilnik in Tonetu Tomažiču za dolgoletno delo v organih krajevnih skupnosti.

Obiskali zasavske vrhove

Prvi športni dan so učenci šmarske šole izkoristili za planinske izlete. Učenci nižje stopnje so obiskali Grilovec, Bogenšperk, Mamolj in Tisje, učenci višje stopnje pa so se povzpeli na Miklavž, Slivno, Zasavsko goro in prehodili Levstikovo pot od Čateža do Šmartnega. Posebej pa so organizirali dva izleta za mlade planince. Mlajši so se podali peš od Stične čez Pristavo in Obolno do Šmartnega, starejši pa so bili na Kumu.

Počastili obletnico Rozmanove smrti

7. novembra je minilo 40 let, odkar se je na Lokvah pri Črnomlju smrtno ponesrečil komandant glavnega štaba slovenske partizanske vojske Franc Rozman—Stane. Šmarski šolarji so na ta spominski dan, saj nosi šola njegovo ime, pripravili v avli spominsko svečanost, ki so ji prisostvovali tudi predstavniki krajevnih organizacij Zveze borcev Šmartno. V imenu učencev vseh slovenskih šol z Rozmanovim imenom je delegacija odnesla šopek na grob letos umrlega Antona Brica—Sila, Stanetovega spremljevalca med NOB, ki počiva na litijem pokopališču. Na ta dan pa je bilo na Splošni srednji vojaški šoli v Ljubljani že peto srečanje vseh šol, ki so jih poimenovali po komandantu slovenskih partizanov: udeležila se ga je tudi petčlanska delegacija iz Šmartnega.

Boris Žužek

Alkoholizem je ena izmed najbolj razširjenih družbenih motenj, ki se odraža pri posameznikih v obliki spremenjenega vedenja. Zaradi alkoholizma je v Jugoslaviji prizadetih približno milijon družin. Raziskave pri nas kažejo, da ima približno 30% odraslih moških težave zaradi pitja alkohola, pri ženskah pa je ta procent 5 — 10% manjši. Glavna posledica alkoholizma je spremenjeno vedenje alkoholika, pa tudi njegovih najbližjih. To povzroča hude motnje v družini, delovni skupini in soseski. Alkoholikovo vedenje se spreminja počasi: vse bolj površen postaja, zanemari obveznosti, laže... Žena in sodelavci dolgo prenašajo takšno vedenje in alkoholika v glavnem pustijo pri miru. Na ta način pustijo alkoholika, da vedno bolj propada, saj se sam ne more rešiti iz oklepa alkoholizma.

Še vedno niso povsem razjasnjeni vzroki za alkoholizem. Najbolj ustreza na je »ekološka« teorija, ki pravi, da na razvoj alkoholizma vpliva človek sam s svojo osebnostjo, okolje s svojimi normami in prepričanju ter dostopnost alkohola.

Človek od pradednine išče uteho in pozabo za vsakdanje skrbi in obremenitve na različne načine. Če se zna teh skrbi razbremeniti z dobrimi odnosi doma in na delu, kulturno bogatitvijo, raznimi hobiji, telesno aktivnostjo, ipd., živi zadovoljno. Drugače pa slej ko prej poseže po alkoholu, mamilih, pretiranem hrantenju, se nekritično predaja gledanju TV, nabere si cel kup raznih funkcij, se umakne v bolezen, itd. Večkratno poseganje po alkoholu pa ga neizogibno pripelje v alkoholizem. To je v našem okolju še toliko verjetnejše zaradi vsesplošne dostopnosti do alkoholnih pijač in zaradi prepričanj, ki veljajo med ljudmi. Pitje alkohola velja za normalno vedenje; tisti, ki ne pijejo, veljajo za čudake.

Ljudje so neverjetno strpni do spremenjenega vedenja pijanih ljudi in alkoholikov in tudi brezbrizni do propadanja tisočev alkoholikov in njihovih žena in otrok. Običajno zatisajo oči pred prekrški v vinjenem stanju.

Na radiu, TV in časopisih žal še vedno pogosto slišimo, da je alkohol hrana, odlično poživilo in celo zdravilo.

Glede odnosa do alkohola delimo ljudi na štiri skupine:

- abstinenti
- »zmerni« pivci
- alkoholiki
- neozdravljivi alkoholiki.

ALKOHOLIZEM

V boju proti alkoholizmu družba običajno ravna napačno. Prepričevanje s predavanji in razgovori organizira pri abstinentih in alkoholikih, zdravi pa neozdravljive alkoholike. Disciplinsko ukrepa proti alkoholikom. Pravilno ravnanje pa bi bilo ravno obratno: preprečevanje alkoholizma je treba organizirati med zmernimi pivci, ker se izmed njih nenehno razvijajo novi alkoholiki. Pri zmernih pivcih je treba tudi dosledno disciplinsko ukrepati ob vsakem prekršku zaradi pitja alkohola. Alkoholike je treba čimprej odkriti in jih čimprej pripraviti na zdravljenje. Za neozdravljive alkoholike je treba organizirati neko socialno skrb, saj so duševno in telesno le še ruševine. Omogočiti jim je treba, da kolikor toliko človeško životarijo do svojega neizbežnega konca.

Kdo je alkoholik?

Če človek večkrat posega po alkoholu, se sčasoma razvije odvisnost; občasno ali stalno čuti nepremagljivo željo po alkoholu. Zaradi tega se začne spreminjati in srečevati z različnimi težavami. Spreminja se predvsem vedenje: do ljudi, do dela, obveznosti in odgovornosti, najbolj pa do najbližjih v svoji družini. To privede do mnogih težav: družinskih, zdravstvenih, delovnih, ekonomskih. Zaradi odvisnosti in alkoholnih okvar možgan je vedenje spremenjeno tudi kadar je alkoholik trezen. Te spremembe se javljajo počasi — skoraj neopazno, redkokdaj jih povezuje s pitjem alkohola: zanemarjanje dolžnosti, nezanesljivost, prepirljivost, prazne obljube... Ponavadi se domači in sodelavci na to kar privadijo.

Sčasoma vedenje postane tako moteče, da pri svojcih in sodelavcih sproža razne reakcije. Te reakcije alkoholika prisilijo, da oblikuje razne obrambe in manipulacije, ki mu omogočajo, da naprej pije: zanika pitje alkohola; izgovarja se, da pije zaradi mraza, vročine, težkega dela, prehlada, slabosti...; za svoje pitje krivi tečno ženo, šefa, ki ga je dobil na »piko«, poredne otroke. Po drugi strani grozi domačim, da jih bo pretepel, pobil ali pa bo naredil samomor.

Bistvo alkoholizma je spremenjeno vedenje, ne pa pitje alkohola in pijanost. Ni vsak pijan človek že alkoholik, po drugi strani tudi alkoholik ni

vedno pijan. Poznamo več oblik alkoholizma: nekateri so skoraj stalno vinjeni, drugi le stalno po malem »dolivajo«, tako da se jim ne vidi preveč, tretji spet daljše obdobje sploh nič ne pijejo, občasno pa pijančujejo — »zaplavajo«. Na kratko bi lahko rekli, da je alkoholik človek, ki je odvisen od alkohola in ima kakršnekoli težave zaradi pitja alkohola.

Potek alkoholne bolezni

Alkoholna bolezen se običajno razvija počasi. Najprej je vsak alkoholik zmerni pivci. Z leti vse pogostejše in globlje »pogleda v kozarec«. Razvije se odvisnost, človek se na alkohol navadi. Toleranca do alkohola raste, kar z drugimi besedami pomeni, da ga vedno več »nese«. Težave zaradi pitja alkohola se običajno najprej kažejo doma. Sosedje ponavadi dolgo ne izvedo za alkoholikovo prepirljivost, sitnarjenje, zanemarjanje družinskih obveznosti, prazne obljube, laži. Na delovnem mestu lahko vestni sodelavci opazijo površnost, zamujanje, neredko pa tudi sebičnost, prepirljivost.

Ko žena v nekaj letih ugotovi, da se možovo vedenje vedno bolj spreminja, se skuša z njim pogovoriti — prosi ga, naj ne pije. Včasih mu grozi, roti ga, a običajno so vse besede zaman. Odnosi postajajo vse bolj hladni, vedno več je preprirov, ponekod tudi udarcev. Žena postaja živčna, nezadovoljna. Otroci so čustveno prikrajšani, stalno živijo v napetosti. Človek, ki se pogreza v alkoholizem, čuti, da gre njegovo življenje navzdol, vendar niti sebi niti drugim ne prizna, da je to zaradi odvisnosti od alkohola. Odvisnosti sam ne more več premagati, čeprav bi rad in čeprav še tako obljublja, da ne bo več pil. Samo v omami alkohola je pomirjen in mu je prijetno. Če pa že iz neke trme za nekaj časa neha piti, ne reši ničesar, saj so odnosi porušeni, vedenje ostane nespremenjeno.

V začetnih obdobjih alkoholizma, ko lahko alkoholizem že več let razjede družino, alkoholik skuša biti dober delavec, da bi pred seboj in pred drugimi prikri svoj propadanje. Na delovnem mestu le osveščeni sodelavci, ki so dobri opazovalci, prepoznajo začetni alkoholizem. Najprej se javljajo drobne kršitve delovnih obveznosti, kasneje pa vse hujše. Tudi na delovnem mestu alkoholika predolgo le opozarjajo in prepričujejo, pogostejše pa sodelavci kar zamišljajo in spregledajo prekrške.

Pogosto slišimo, da je žena kriva, da mož pije. Morda bi bilo ustrežnejše, če bi rekli, da je žena soodgovorna za možev alkoholizem. Res je, da je večina bodočih alkoholikov že v času poroke nekoliko odvisnih od alkohola. Običajno tega dekleta ne prepoznajo ali pa nočejo videti, da fant rad kaj popije. Kasneje si večkrat rečejo, saj moj mož ne pije nič več kot drugi. Ne vprašajo se, zakaj moj mož »beži« v alkoholno omamo. Tako so žene prav gotovo soodgovorne, da alkoholizem v družini traja in se poglablja, saj običajno ne ukrenejo nič ustreznega, da bi se družina uredila. Od vsega začetka bi mlada žena morala vztrajati, da hoče vsak dan treznega moža in očeta otrok. Tako bi marsikateri mladi mož raje izbral ženo in otroke kot pa razvezo in omamljanje z alkoholom.

Na zdravljenje alkoholizma noben alkoholik ne pride sam od sebe. V zdravljenje ga lahko usmeri njegova družina in delovno okolje. To se zgodi toliko prej, kolikor prej se žena osvesti in zave, v kakšnih odnosih živi. Alkoholik se zaradi odvisnosti ne more sam odločiti za zdravljenje. Če kateri bi rad nehal piti, pa kljub objubam sebi in drugim tega ne zmore. Za zdravljenje se odloči šele tedaj, ko nima drugega izhoda. Do te odločitve mu ne pomagajo prošnje, molodovanje, jok, prepričevanje ali grožnje. Pomaga mu lahko le odločno ukrepanje svojcev in delovne organizacije. Žena mora alkoholiku nedv-

omumno povedati, da ne misli več živeti z njim, če se ne gre zdraviti. To ne sme biti le grožnja, ampak resna dokončna odločitev. Marsikatera mlada žena odlaša s takšno odločitvijo in čaka.

Upa, da se bo mož sam od sebe spremenil. Mnogi ji tudi prigovarjajo, naj potrpi, češ saj bo bolje. Temu se pridružijo še sram, strah pred očiti sosedov in sorodnikov, obup in še kaj.

Leta pa minevajo. Alkoholizem postaja vse hujši, vedno težje rešljiv.

Alkoholizem je kronična smrtonosna bolezen, ki se sama od sebe nikoli ne pozdravi. Potek bolezni lahko spremeni le intenzivno in dolgotrajno zdravljenje v skupini.

Sodobno zdravljenje alkoholizma

Sodobno (in tudi uspešno) zdravljenje alkoholizma poznamo v zadnjih 10 do 15 let. Temelji na spoznanju, da človek lahko spreminja svoje vedenje le v skupini, skupaj s svojci in z veliko lastno aktivnostjo. Spremenjeno vedenje je namreč osnovni znak bolezni alkoholizma. Za večino alkoholikov je najprimernejše zdravljenje ob delu. To pomeni, da so ves čas redno zaposleni, v prostem času pa so vključeni v terapevtsko skupino skupaj z družino. Bolnišnica je primernejša le za tiste, ki imajo težje telesne ali duševne okvare. Predpogoj za vključitev v skupino in uspešno zdravljenje je seveda popolna opustitev alkoholnih pijač — to je abstinenca. Vsak kozarec je za zdravljenje alkoholika usoden tudi po več letih abstinence. Ob abstinenci je potrebna velika aktivnost alkoholika in vseh članov družine — predvsem partnerja aktivnost v skupini, izobraževanje, razmišljanja, telesna kultura, branje knjig. To zdravljenemu alkoholiku omogoči, da se telesno in duševno krepi, da spozna samega sebe, da se zbliža z družino, da si najde smisel življenja. Tako se preusmeri v zdrave dejavnosti, ki mu nudijo zadovoljstvo namesto pivskega užitka. Ženi te aktivnosti pomagajo, da se reši zagrenjenosti, razočaranja in da spet vzljubi moža. Vse to lahko oba dosežeta v dobri skupini in klubu zdravljenih alkoholikov po več letih vlaganja truda. Čim več truda vložita v različne aktivnosti, toliko lažje se dvigneta iz bede alkoholičnega praznega življenja v ustvarjalno, polno in zadovoljno življenje.

Preprečevanje alkoholizma

Na razvoj alkoholizma vpliva mnogo različnih faktorjev. Zaradi tega mora tudi preprečevanje alkoholizma obsegati široko zastavljeno aktivnost. S posameznimi ukrepi ne dosežemo ničesar. Najpomembnejši del preprečevanja je vzgoja naših otrok. Truditi se moramo za čim boljše odnose v družinah, saj je razumevanje med možem in ženo najboljša osnova za vzgojo in za oblikovanje zdrave osebnosti otroka. Pomembna je družbena akcija, ki bi spremenila norme glede pitja alkohola in strpnost do opijanja in prekrškov v zvezi s tem. Ljudi bi morali seznanjati s sodobnimi pogledi na alkoholizem in njegovo zdravljenje. Za preprečevanje alkoholizma je izrednega pomena uspešno zdravljenje čimveč alkoholično bolnih družin. Ena rehabilitirana družina pripomore k osveščanju ljudi več kot mnogo predavanj na to temo. Ne nazadnje bi bilo treba z raznimi ukrepi zmanjšati dostopnost do alkohola. Ob tem je prav gotovo nesmiselno, da so cene alkoholnih pijač skoraj enake cenam brezalkoholnih pijač. Vodilno vlogo in zgled pri tem celovitem pristopu bi morale imeti družbenopolitične organizacije. Imeti bi morale jasno zastavljene cilje in oblikovane aktivnosti, ki bi pritegnile čimveč ljudi in bi omogočale razvoj čimbolj skladnih odnosov v družinah ter dajale čim širše možnosti za razvoj posameznika.

Kolšek Marko

IZ MATIČNEGA URADA

Poroke, rojstva, smrti...

Na Bogenšperku se je v mesecu septembru poročilo 35 parov. Med njimi so se poročili:

Slabe Darko, elektromehanik iz Domžal, in Falenti Majda, študentka iz Ljubljane; Medved Franc, mizar iz Dolnega brda, in Strmljan Ivica, operater iz Litije; Krašovec Franc, delavec iz Blagovnice, in Medvešek Milojka, prodajalka iz Domžal; Pavlovič Viljem, šofer iz Brežic, in Humski Lidija, tehnolog iz Trbovelj; Primožič Matjaž, lesni tehnik iz Kamnika, in Mostar Zdenka, saldatkontistka iz Ljubljane; Meserko Marjan, delavec iz Gornika, in Sotlar Herminca, delavka iz Moravske gore; Biderman Bogdan, strojnik iz Hrastnika, in Lendaro Anita, servirka iz Hrastnika; Jenčič Drago, vozovni preglednik iz Loke pri Zidanem mostu, in Smodič Ingrid, vzgojiteljica iz Obrežja pri Zidanem mostu; Merčon Jože, delavec iz Litije, in Kokovica Majda, delavka iz Dragovskega; Derstvenšek Albin, vzdržev. var. naprav iz Račice pri Zidanem mostu, in Veber Tatjana, referent v izvozu iz Loke pri Zidanem mostu; Trtnik Jože, strojni tehnik iz Ljubljane, in Železnik Marija, referentka iz Riharjevca; Spreitzer Ervin, obrtnik iz Ljubljane, in Palačkovič Dragica, frizerka iz Ljubljane; Knoll Matjaž, inženir elektrotehnike iz Ljubljane, in Detela Marjeta, fizioterapevtka iz Ljubljane; Juvan Branko, delavec iz Ponovič, in Lovše Vida, kuharica iz Tirne; Vavtar Branko, RTV mehanik iz Šmartna pri Litiji, in Jere Majda, točalka iz Črne potoka; Bartolivič Vlado, strojnik iz Polja, in Puko Jelena, gostilničarka iz Polja.

Umrli v septembru:

Novak Albin, 89 let, z Dol pri Litiji; Ajdišek Frančiška, 74 let, iz Selc; Okoren Marija, 86 let, iz Dobrač; Černe Angela, 57 let, iz Stare gore; Pavlič Marija, 79 let, z Mamolja; Tekavec Antonija, 89 let, iz Litije; Okorn Antonija, 80 let, iz Litije; Konrad Franc, 64 let, iz Ržišč; Kernel Marija, 81 let, iz Črne potoka; Mežnar Frančišek, 63 let, iz Kresnice; Godec Marija, 88 let, iz Golišč; Savšek Ivana, 89 let, iz Gornjega loga; Dremelj Stanislav, 55 let, iz Širmanskega hriba; Potokar Stanislav, 80 let, iz Litije.

V oktobru se je na območju občine Litija rodilo 18 otrok, 6 deklic in 12 dečkov.

Na Bogenšperku se je poročilo 43 parov. Med njimi so se poročili:

Mrhar Marjan, mizar iz Ljubljane, in Klenovšek Irena, prodajalka iz Ljubljane; Avsec Alojz, elektroinstalater iz Velike Štange, in Kovač Jožica, elektromehanik iz Šklendrova; Piki Stanislav, lanser iz Litije, in Hribar Silvestra, dijakinja iz Litije; Burnar Ivan, avtoklepar z Vira pri Stični, in Svetin Joža, prodajalka iz Leševca; Ahlin Anton, strojni ključavničar iz Škofljice, in Učakar Angela, grafika z Dola pri Ljubljani; Martičič Drago, avtomehanik iz Dobovice, in Novšak Pavla, konfekcionarka iz Dobovice; Šinkovec Drago, rezkalec iz Ravenske vasi, in Barlič Tatjana, prodajalka iz Kotredže; Repe Branko, milničnik iz Jesenice, in Medved Alenka, med. sestra iz Zagorja ob Savi; Tratar Peter, kmetovalec iz Kostanjevice, in Kovačič Martina iz Kostanjevice; Cukjati Drago, orodjar z Izlake, in Ostrovršnik Darja, med. sestra iz Zagorja ob Savi; Jež Dušan, operater iz Ljubljane, in Nevredne Martina iz Idrije; Repše Anton, ekonomist iz Šentjanža, in Lindič Marinka, konfekcionarka iz Pirne vasi; Centrih Rajko, strojni ključavničar iz Rodeža, in Zupančič Danica, transp. komercialist iz Račice; Rajkovič Zlatko, strojni tehnik iz Trebnjega, in Kotar Marija, administrator iz Velike Loke; Kmetič Franc, strojni ključavničar iz Radeč, in Lavrič Ana, referent iz Dobovice; Zupančič Branko, milničnik iz Komna, in Jelševar Darja, vzgojiteljica iz Tihobaja; Savšek Janez, prometni tehnik iz Male Kostrevice, in Zavrl Marija, učiteljica iz Kranja; Janc Mirko, monter cen. kurjave iz Trebnjega, in Nahtigal Janja, administrator iz Trebnjega; Pintar Tomaž, tekstilni inženir iz Kranja, in Osterman Barbara, tekstilni inženir iz Kranja; Klampfer Zlatko, elektrotehnik iz Ljubljane, in Bombač Marta, dipl. pravnik iz Ljubljane; Brečko Marino, strojni ključavničar iz Hrastnika, in Štojs Majda, konfekcionarka iz Hrastnika; Pavlovič Milan, predstiskalec iz Hrastnika, in Štojs Majda, konfekcionarka iz Hrastnika; Levičar Sandi, kovinar iz Žabjeka, in Potočan Marinka, kadroviski referent iz Novega Loga; Jurič Janez, mizar iz Male Kostrevice, in Dušak Marta, uslužbenka iz Litije; Žganjar Jože, delavec iz Malega Trebeljevega, in Renko Marija, administratorka, iz Male Kostrevice; Kovačič Jernej, delavec z Izlake, in Kovač Marija, orodjar z Izlake; Vahtar Zdravko, elektrikar iz Sela, in Urnankar Majda, prodajalka iz Zagorja ob Savi; Šinkovec Roman, rezkalec iz Zagorja ob Savi, in Razboršek Irena, prodajalka iz Zagorja ob Savi; Grum Aleš, zlatar iz Ljubljane, in Žumbergar Mojca, varuhinja iz Ljubljane; Stanič Pantelija, natakara iz Ljubljane, in Gostič Irena, zobni asistent iz Ljubljane.

V oktobru sta bili na Bogenšperku tudi dve zlasti poroki.

Z zlato poroko sta obnovila zakon

REPOVŠ MARIJA in JOŽEF s Stranskega vrha 8 in ŠUŠTAR JUSTINA in JAKOB iz Kresniških poljan 41.

Umrli v mesecu oktobru:

Miklič Ignac, 89 let, iz Tlake; Sernel Jožefa, 84 let, iz Laz pri Gobniku; Palčič Angela, 71 let, iz Gabrske gore; Jeraj Jože, 56 let, iz Litije; Šeruga Marjan, 58 let, iz Litije; Tomše Marija, 82 let, iz Moravč pri Gabrovki; Orehek Pavla, 64 let, iz Zg. Hotiča; Zidar Marija, 81 let, iz Kostanjevice; Lavrin Marija, 69 let, s Save; Jerin Ivan, 53 let, iz Gadiških Laz; Šmejc Ivana, 65 let, iz Litije; Kruhak Josip, 61 let, iz Litije; Kokalj Frančiška, 65 let, iz Širmanskega hriba.

JOŽA ČOŽ

ZAHVALA

Ob končani življenjski poti naše drage tete

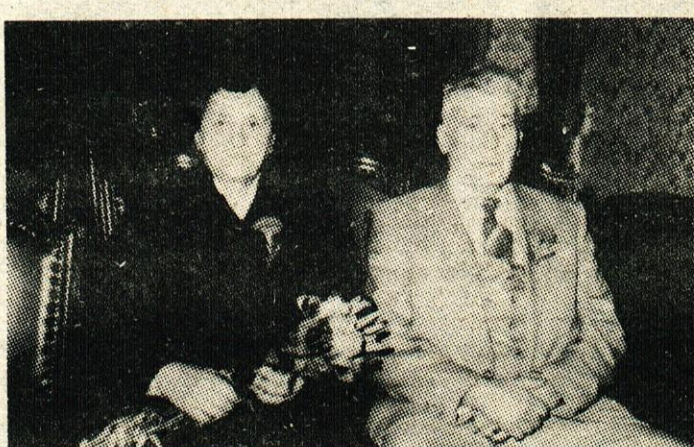
ANTONIJE TEKALEC

se najlepše zahvaljujemo vsem bližnjim sorodnikom za pomoč med njeno dolgoletno boleznijo in za darovano cvetje ob njeni smrti. Posebno zahvalo izrekamo tov. Groboljškovi, Lovšetovi in družini Hauptman kot tudi tov. Fridi Lepold. Hvala tudi patronažni sestri Mahkovičevi in vsem, ki ste jo v tako lepem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

Zlatoporočnica Jožef in Marija Repovš sta si po petdesetih letih ponovno rekla DA! (Foto: Zofka)

Zlatoporočnica Justina in Jakob Šuštar po petdesetih letih srečnega skupnega življenja. (Foto: Zofka)

ŠE POMNITE, TOVARIŠI?

Kje so naši ljudje?

V tem mesecu bo minilo 40 let, odkar je v Golišah in v Zg. Jevnici (tedaj Dolgi nogi) okupatorjeva roka zanesla uničujoči morilski ogenj. Zgorelo je 7 hiš z gospodarskimi poslopji. Tako je ostalo brez strehe 23 ljudi, 12 pa je ni več potrebovalo.

Kaj se je tedaj dogajalo?

Okupator in nekateri domači izdajalci so hoteli zatreti NOB v teh in sosednjih vaseh. Cilj so hoteli doseči 29. in 30. nov. 1944. Prvi dan so se odpravili v Zg. Jevnico, a ne iz doline, prišli so z Janč.

Pri Pintarjevih — stanica TV — 2s, so se ta dan vsi zbudili zgodaj. Kuharice so zamesile kruh in ga okrog 8. ure dale v peč. Kurirji so pozajtrkovali (pomoci so bili na poti) in partizan Janez (Trbovelčan) je odšel na dvorišče. Tedaj je pod Gospijevce zagledal kolono in zavpil: »Nemci!« Vsi kurirji so v naglici pobrali pošto, časopise, letake in

orožje ter odhiti proti Policiu. Doma so ostale mati Angela, hči Helena in partizanka Lada, Ivanka in Julka. V naglici so pobrale še nekatere stvari in v zadnjem trenutku zapustile hišo. Seveda so prosile mater, naj gre z njimi. Dejala je: »Jaz ne grem nikamor, naj bo kar hoče.« Kaj vse se je v začetku dogajalo, ne vemo. Dekleta so od daleč opazovale, a videle so le Nemce, ki so hodili okrog hiše. Točno ob 12^h je zagorela hiša s hlevom. Kmalu zatem so Nemci z živino odšli proti dolini. Z njimi je moral Štefulov oče peljati naropano blago.

Okrog 2. ure popoldan so se dekleta približale goreči hiši. Iskale so mater, saj je med odhajajočimi niso opazile. Vse njihovo iskanje je bilo zaman. Šele drugi dan je Štefulov oče povedal, kaj se je zgodilo. Mati Angela Hvala je bila zelo koražna, ni se bala Nemcev, zmerjala jih je in se borila za svoje, zato so jo

Nemci tepli. Nekdo jo je s puškinim kopitom udaril po glavi, da jo je ohlila kri, a mati ni odnehala. Zavlekl jo so jo v hišo in jo z verigo priklenili k nizki dolgi kmečki klopi. Iz hiše pa so odnašali vrednosti. Ko je bilo »delo« opravljeno, so hišo zažgali. Ognjeni žubljili so objeli poslopje in sredi njega je bila živa mati. Ni se mogla rešiti, tudi klicu se ni nihče odzval, v nečloveških mukah je ugasnilo življenje hrabre partizanske mame.

Povedal je še, kje naj iščejo njene kosti. Res so jih našle na kupu ožganega krompirja. Pobrale so kosti, pomagali je tudi sin Ludvik. Stehnetov oče iz Goliš je izdelal majhno krsto, ki jo je Bitenčev France skrivaj odnesel na pokopališče v Kresnice.

Drugi dan so Nemci nadaljevali začetno zločinsko delo. Odpravili so se v Goliše. Prišli so iz doline z več strani. Najprej je zagorela Apatarjeva domačija — stanica TV — 3a. Kurirji, bilo jih je 11, so pravočasno zapustili hišo, domači pa so v zadnjem

trenutku zbežali čez vrt v gozd. Te so Nemci opazili in streljali nanje, vendar so vsi ušli, le hčerka Francka je bila ranjena v roko (invalid). Prazno domačijo so zažgali in odšli dalje. H Končarjevi hiši so prišli neopazno z več smeri. Domače, razen očeta, so dobili zbrane okrog Mici Flerkove, ki je prinesla kolino.

Z njo je bila tudi Francka Setničarjeva, zakaj je prišla, ni bilo znano. Nemci so obkolili hišo in nihče ni mogel zbežati. Vemo le, da so tudi tu ropali. Vse to in živino sta morali domača hči Mici (24 l.) in Angela Flerkova z volmi odpeljati z Nemci v dolino. Vse ostale domače, to je 6 otrok, mater in F. Setničarjevo pa so privežali na podu k slamoreznic, in sicer moške skupaj na eno in ženske na drugo stran, ter hlev zažgali. Posamezni partizani so slišali krike, a jim niso mogli pomagati, ker je bilo Nemcev preveč. Ko je bilo »delo« opravljeno, so odšli k Vrbčevi domačiji, od katere je ob 3. uri zjutraj odšel Dolenjski odred v smeri Janč. Domači so zbežali, poslopje so Nemci zažgali in odšli k Pengretovi hiši. Tu so našli ranje-

ga mladega partizana, ki so ga na mestu ubili, spremljevalec pa je v zadnjem trenutku skočil skozi okno in srečno ušel. Zažgali so hišo, a ni zgorela. Zapodili so se proti Florjanovu in Jančarju. Tudi tu so domači pravočasno zbežali in si rešili življenja, njihovo imetje pa so pogoltnili plameni.

Nemci in izdajalci so odšli v dolino. Na vrhah so ostala pogorišča. Ostalo je tudi grobišče — pepel in kosti nedolžnih otrok: Karla (6 let), Tonea, Franca, Janeza, Ivanke, Zofke (15 let), matere Marije (38 let) in F. Setničarjeve. Živ je ostal oče Tone Bratun, ki je v času požiga kral prašča v Vel. vrhu pri Tomažinu in še pri nekaterih drugih kmetih. Domov se je vrnil 3. dan zjutraj. Sosed Ivan Nagode je ravno čepel na pogorišču in pobiral kosti iz pepela. Približal se mu je in vprašal: »Kje pa so naši ljudje?« Očetu Ivanu je bilo zelo hudo, da mora ravno on povedati, kaj se je zgodilo. Stisnilo ga je pri srcu, zajokal je in pokazal na kosti. Bile so v kleti (ženske) in v hlevu (moške). Pobiral jih je v star predel črne omare. Tudi oče je zagrebel

PIŠE:

Eva Kovič

v pepel, ker ni mogel verjeti, da je od 9-člane družine ostal sam. Po pičlih, gumbih in lasnicah je spoznal, da so to zadnji ostanki njegovih otrok in žene. Kako mu je bilo, moje pisalo ne zmore opisati.

Zbrane kosti so zložili v krsto. Odnegli so jo skozi Jevnico v Kresnice. Ko so bolj posamezni pogrebci šli mimo cerkve v Kres. Poljanah, je na njej bilo s črnim kolomazom napisano: »Živeli naši mučeniki.«

Še beseda o Mici Bratun in Angeli Flerkovi, ki sta morali z Nemci v dolino. V Kres. Poljanah so vsi prenočili. Mici je uspelo v hiši Kosovrh materi skrivaj izročiti uro, da bi jo pozneje izročila domačin. Sama ni imela upanja, da bo ostala živa. Res je bilo tako. Nemci so drugi dan odšli proti Kresnicam. Dekletinja nista prišli. Verjetno sta bili ustreljeni in vrženi v Savo, zakaj strela so pokali, a trupel ni bilo nikjer. (Kosovi so uro pozneje izročili očetu.)

Težki so bili opisani dnevi, žalost je barvala obraze krajanov, a srca so ostala partizanska.

• Zapis pogovora z borci in aktivisti v Štangi

Drevje je pokalo od mraza

Zapisal: J. Sevljak

Pred kratkim se je naše uredništvo sestalo z vodstvom KO ZZB Štanga. V prijazni kmečki gostilni pri Marnu smo sedli za mizo in prisluhnili pripovedi treh udeležencev takratnih težkih časov NOB. Pogovora so se udeležili Martin Marolt, predsednik KO ZZB, Marija Kramar, tajnica KO ZZB in Marija Planinšek, blagajničarka KO ZZB Štanga. Takrat je nastal tudi tale zapis. Vabimo vas, spoštovani bralci, da ga preberete!

Martin Marolt: Našo KO ZZB sestavljajo člani iz KS Stangarske Poljane in KS Štanga. Skupaj nas je 42 članov.

Spomenik, ki stoji na začetku vasi, je bil postavljen 4. julija 1973 in obel- ežuje važne kurirske poti in prehode partizanskih enot. Na spomeniku je vklesanih 21 imen. Med njimi so tudi člani družine iz Reke Gozda, ki jih je 6. januarja 1945 zverinsko pobil oku- pator in nato zmetal v ogenj. Takrat so našle smrt mati, dve hčerki in vnu- kinji. Strašni, res strašni časi so bili to.

Sam sem kot 23-letni fant pogosto spremljal številne vojaške in politične osebnosti skozi naše kraje. Prav dobro se spominjam, da je bil med nji- mi tudi sovjetski podpolkovnik, ki je bil šef misije na Štajerskem. Pot z njim je zanimivo opisal v reviji Naša žena, pokojni pesnik France Kosmač.

Kasneje sem bil v specialni četi, na- to pa v KZO. Morda bi o delu na terenu povedali kaj tov. Planinškova in Kramarjeva, ki sta bili takrat predani mladinski aktivisti na tem področju.

Marija Planinšek: Med NOB je vas M. Štanga veliko prispevala. Tu so se

zadrževali dolenjski bataljon, KZO in specialna četa pod vodstvom koman- dirja Franca Kocijančiča — Rusa. Pri Avscu se je zadrževal tudi sekretar Franc, v Štangerjevem mlinu pa ame- riška misija. Okupator je zapiral naše ljudi.

Najhujše je bilo 29. novembra 1944. Takrat so neopazno pridri- li vlasovci v vas. Mladinci smo pravo- časno opozorili naše enote, da so se umaknile.

Toda ta dan ni minil brez strašnih posledic. Prvo hišo, v katero so prišli, so požgali. Iz hiše so prepodili mater s petimi majhnimi otroki. Njen mož je bil zaprt v Begunjah.

Potem so prišli k nam. Sestro, ki je nesla pošto na Janč, so vlasovci ujeli. Komaj je utegnila skriti pošto. Potem so jo vodili po Jančah in ji govorili, da, če bo padel le en partizanski strel, bodo postrelili vse ujetje ljudi. Ljudi so odgnali k cerkvi. Hčerka iz te gos- tilne, ki je bila v službi v Šmartnem, je zvedela, kaj se dogaja v Štangi in je uspela rešiti nekatere ljudi, ostale so seveda odgnali v litijske zapore.

Vlasovci so četa v hiši pretepli, potem pa ga odgnali nekaj sto metrov od hiše in ustrelili. Doma sta ostala bratec in sestra, ki sta bila takrat stara tri in šest let.

Zvečer smo našli očeta mrtvega. Partizani, ki so bili pri nas, so nam ga pomagali prinesli domov. Drugih ljudi ni bilo k hiši, kajti vsi so se bali. Na- slednji dan, 30. novembra, pa so oku- patorji pobijali in požigali na Golišah.

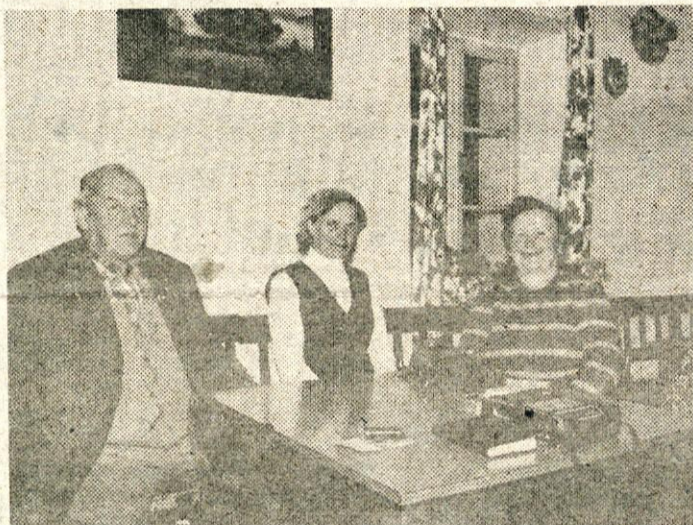
V naši vasi so padli Janez Avsec, Slavko Avsec, Anton Jerant in Alojzi- ja Lavrič: Ko se je zgodila ta tragedi- ja pri naši hiši, sem bila stara 21 let, vsi moji bratje in sestre so bili mlajši. Tako smo ostali sami. Poslej sem skrb za njih prevzela sama, kajti ma- ma je umrla že 1940. leta. O nas je po vojni izšla posebna reportaža z na- slovom Avsecovi otroci so ostali sami.

Res je bilo, da leto in pol po vojni nismo prejeli nobenih sredstev, kasneje so uredili, da so najmlajši ne- kaj dobivali.

Marija Kramar: Prvi organizatorji OF v Litiji Franc Poglajen, Franc Gorenc in drugi so hoteli vzpostaviti zvezo med Štajersko in Dolenjsko. Med mejo in reko Savo so hoteli imeti zanesljivo hišo za javko. V začetku je

se oglašali mnogi pomembni vojaški in politični voditelji. Lojzka Šlander se je pri nas oglasila februarja 1945. leta. Pri nas je bil tudi Dušan Kveder — Tomaž. Spominjam se, ka- ko lepo so peli partizanske pesmi, ki jih do takrat še nisem slišala. Bili so tudi dobro oboroženi. Nekoč jih je oče pohvalil, kako dobro orožje imajo.

Takrat je Lojzka Šlander pobožala cev mitraljeza in hudomušno pripom-

bila ta javka pri Arhu na Širmanškem hribu, zaradi daljave pa so jo prestavi- li k nam, k Jožmanu, kot se po do- mače reče, v Štango. Tudi kurirska pot na Dolenjsko se je usmerila preko Volče jame. Vzpostavil jo je Edo Golec, s katerim je sodelovalo 6 do 8 kurirjev, med njimi je bil kasneje tudi moj brat Viktor Marolt. Pošto, ki je prišla preko Save, so prinesli do nas, kjer so jo skrivali toliko časa, da so prišli ponjo kurirji z Dolenjske. Ker pa so se kurirji bali, da ne bi prišlo do nenadnega vpada sovražnika, so v grapi skopali jamo, in tam potem shranjevali pošto.

Ko je bila osvobodena Stična in vzpostavljena druga kurirska pot, je bila javka prestavljena v Račico. V času, ko je bila pri nas javka, so

nila, da je res priden in da jih vedno uboga. Bila je svetlih las, visoka in zelo čedna. Zelo lep mladenci je bil tu- di Kveder in čudovito je znal peti. Njegov glas je donel kakor bron. Ko sem se naučila igrati harmoniko, sem jih tudi spremljala. Še danes se marsi- kateri partizan spominja teh ur, ta- krat mi vedno stopijo solze v oči...

Prišel pa je tudi tisti usodni dan, ko smo bili izseljeni. Naša hiša je bila že nekaj časa na sumu, da skrivamo par- tizane. Gestapovci so večkrat postavi- li zasedo, toda k sreči jih nikoli niso dobili. Ko je na Tujem grmu padel Tine Poglajen — Blisk in se je četa raz- bila, je prišel k nam na zvezo Jovan Petje. Na seniku je preležal skoraj teden dni. V tem času so gestapovci postavili zasedo v nenasredni bližini.

tako da je Jovo slišal sleherno njihovo besedo. Od strahu se niti ganiti ni upal. Sklenil je, da se zaradi varnosti preseli drugam.

Takrat sem bila jaz že v mladinski organizaciji. Hodila sem v Litijo zbirati različne materiale za partizane. Ko sem se nekoč vrnila s kolesom in pol- nim nahrbtnikom materiala domov, mi je mama povedala, da so ata odpe- ljali gestapovci. V tem trenutku je pri- šla Planinškova Marija povedati, da so partizani napadli gestapovce in rešili očeta, mi pa se moramo takoj umakniti. Še tisto noč smo se odpravi- li v Stično na Dolenjsko, kjer je bilo ta čas osvobodeno ozemlje. Na Dolenj- skem smo bili mesec dni, ob nemški ofenzivi pa smo se morali vrniti nazaj.

V hišo nismo smeli, zato smo si v goz- du postavili bunker. V letu 1945, ko se je tudi tu pri nas pojavila bela garda, so nas beli ujeli in zaprli v litijske zapore. Očeta so odgnali v Begunje, nas pa so po enem tednu ztpustili, ker nam niso mogli ničesar dokazati.

Nikoli ne bom pozabila, kako huda zima je bila takrat, ko smo bili v tem bunkerju. Drevje je pokalo od mraza, zunaj je lajala lisica, vse okoli nas pa nepopisen mrz... Toda držala sem.

Mislila sem si, ali bom še kdaj tako grečna, da bom lahko spala v topli postelji.

Tako je tekla pripoved ta dan v Marnovi gostilni. Na peči so se grehli otroci, pred naše oči pa so se nizale strašne preizkušnje takratnih dni.

Mislil sem si, tudi zaradi teh naših malčkov, zaradi tople krušne peči in dneva, ki je bil kljub vsem naporom vendarle lep, je treba ohraniti spo- min na bolečino. Da se ne bi nikdar ponovila in da bi se na toplih kru- šnih pečeh grehli vsi otroci tega sveta. Siti in srečni!

Ko smo odhajali, se je prvi mrak gostil v večer. Tople in raskave so bile dlani, ko smo si segli v roke. In rekli smo si: »Še pridemo k vam, dobri, pošteni ljudje.«

Poceni nakup ni slab nakup

Konec oktobra so se v litijem Centromerku letos že drugič predstavili nekateri proizvajalci, ki so ponujali svoje izdelke po nekoliko nižjih cenah. Tako so kokuške meso prodajali po 185 dinarjev za kilogram, prevleke za avto od 292 starih tisočakov dalje, moške nogavice po 140 din in podobne izdelke, katerih cena je bila v povprečju za 30 odstotkov nižja. Čeprav tokrat ni bilo tolikšnega obiska kot ob prvi akciji, so tako trgovci kot kupci zadovoljni s prodajo.

Helena PAJER, prodajalka v CM: »S to predstavitevjo proizvajalcev smo precej povečali promet v primerjavi z ostalimi dnevi. Tak nakup se mi zdi zelo pameten, ker je blago cenejše, kar je še posebej pomembno v teh časih druginje. Tudi jaz sem kupila nekatere stvari. Blagovnico imamo ob tej priložnosti odprto do devete ure zvečer.«

Brane ILAR iz Litije: »Kupil sem nekaj stvari, ker so cenejše. Šel sem ravno mimo in ker so bili puliti postavljeni zunaj in mi ni bilo treba iti v trgovino, sem se odločil za nakup. Ker je blago cenejše, kvaliteta seveda ni slabša in mislim, da je temu tako tudi na vsakoltnih posezonskih razprodajah. Če bo priložnost, se bom še odl- očil za tak nakup.«

Rudolf MIHOVEC, vodja Centromerkuje blagovnice: »Pobudnik so- delovanja s proizvajalci s prodajo po ugodnih cenah je bila Emona. S ta- kšnimi akcijami pridemo tudi trgovci do nekoliko večjih izkupičkov. Ker je blago cenejše, se tudi kupci raje odl- očajo za nakupe, pa tudi obisk blagov- nice povečamo. To je bila naša leto- šnja zadnja tovrstna akcija, seveda pa načrtujemo prednovoletne razprodaje prehranbenih in neprehranbenih ar- tiklov.«

RUDI BREGAR

• KOLESARSTVO

Najboljši Simon Pikovnik

Kolesarski klub s Primskovega je letos organiziral vrsto kolesarskih dirk, ki so štele tudi za občinsko kolesarsko prvenstvo. Med pionirji je bil najboljši Sergej Motoh, med mladinci Franci Črne, med člani Simon Pikovnik in veterani Drago Motoh.

REZULTATI:

Pionirji: 1. S. Motoh 87 točk, 2. Lamovšek 54, 3. Voje (vsi Priks) 38, 4. Nejedly (Litija) 22, 5. B. Zupan 21, 6. Komljanec (oba Priks) 12, 7. I. Zupan (Litija) 8, 8. Selan (Priks) 4, 9. Piliš (Litija) 3.

Mladinci: 1. Črne (Šmartno) 54, 2. Intihar 51, 3. Merzel (oba Priks) 43, 4. Frelih (Sava pri Litiji) 32, 5. Dernovšek (Hotič) 17, 6. Komljanec (Priks) in Murec (Litija) 16, 8. Bučar (Litija) 3.

Člani: 1. Pikovnik (Šmartno) 78, 2. Taradi 42, 3. Zupančič 35, 4. Bregar (vsi Priks) 31, 5. Jarm 25, 6. Čarman 17, 7. Retelj 14, 8. Bokali 13, 9. Jelenc 9, 10. Lesjak in Švarc (vsi Litija) 4 točke.

Veterani: 1. Motoh D. (Priks) 78, 2. Zadnik (Litija) 66, 3. Cesar (Priks) 50, 4. Grom 22, 5. Nejedly J. 20, 6. Brežan 18, 7. Celestina 6, 8. Horvat 1 točka.

Ženske: 1. Motoh J. 54, 2. Verbič (oba Priks) 18.

Rudi Bregar

Komunala Litija

Obveščamo vse občane, ki imajo v zakupu vrtičke, da bodo v februarju in marcu 1985. leta preorali vse površine, ki jih oddajamo v zakup za vrtičkarstvo, in jih na novo razparcelirali.

Glede na vse večji interes občanov in neurejeno stanje je ta ukrep nujen. Nekateri občani imajo v zakupu večje površine, ki jih potem oddajajo. Celo lastniki stanovanjskih hiš obdelujejo te parcele, medtem ko si imetniki stanovanjske pravice v stanovanjskem bloku ne morejo pridelati najosnovnejše zelenjave.

Zato prosimo, da vsi občani, ki imajo vrtičke v zakupu, do nadaljnje- ga ne sadijo raznih kultur in da vsi odstranijo razne materiale (fižolovke in druge predmete), da bo tako mogoče preorati celoten kompleks, na novo določiti parcele in jih kar naj- bolje razdeliti med zainteresene.

Vse imetnike zakupa in zainteresene prosimo, da z razumevanjem sprejme- jo to akcijo in jo podprejo.

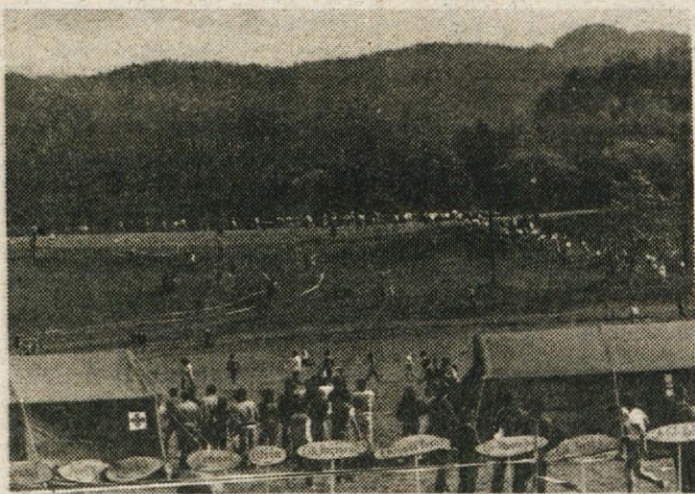
KROS DELA 1984

„Še malo nazaj, vsi za označeno črto,“ zahteva starter prof. Peter Kukovica. (Foto: GO)

Start je uspel. (Foto: GO)

„Karavana“ tekačev na trasi proti Ježi.

Tudi za prvo pomoč tekmovalcem je bilo poskrbljeno. (Foto: GO)

ROKOMET

Močna konkurenca

Prva slovenska rokometna liga za člane je v letošnji tekmovalni sezoni izjemno močna. Zaradi ukinitve medrepubliške lige, kamor bi se moral uvrstiti RK Usnjar kot republiški prvak, se je kar pet slovenskih moštev iz te lige vrnilo v 1. republiško ligo. Trije teh moštev (Inles, Ajdovščina in Šoštanj) se tudi borijo za vrh prvenstva, ostala dvojica (Jadran, Jelovica) pa se otepata na repu lestvice. Usnjar se dobro drži in je uvrščen v sredini lestvice. Seveda pa bi bilo moštvo lahko še mnogo višje na lestvici, če bi izkoristilo ugoden razpored tekem. Res pa je tudi, da ekipa že dolgo ni imela tako konstantne »športne smole« v tekmovalstvu. Kar tri tekme je izgubila z enim golom razlike, dve celo na domačem igrišču. Z Jadranom (doma) sta imela »zasluge« za poraz tudi sodnika, s čimer se gledalci še dolgo po tekmi niso sprijaznili. V Krškem je bila igra s tradicionalnim rivalom zelo ostra. Usnjar je vodil večji del tekme, na koncu pa so za odločitev odločale tudi vsemogoče malenkosti. Tretja tekma, izgubljena za en gol, pa je bila doma z Ajdovščino. Gostje so zmagoviti gol dosegli v zadnjih sekundah zaradi trenutne nepazljivosti domače obrambe. Vendar pa je moštvo osvojilo točko na vročem terenu v Izoli, štiri nasprotnike pa tudi razmeroma visoko premagalo (Mokerc KIG, Minerva, Ponikve, Ormož).

Tekmovalje v 1. republiški rokometni ligi je na splošno zelo naporno. »Lahkih« tekem ni, moštvo trenira vsak dan razen torka, zato je tudi utrujenost razumljiva. Nenazadnje pa tudi pogoji za delo v RK Usnjar v tako kvalitetnem tekmovalstvu že dolgo niso več primerni, saj od kvalitetnih slovenskih ekip (II. zvezna liga in I. republiška liga) le še tri igrajo rokomet na prostem, med njimi tudi Usnjar.

Tine Brilej

Špende in Kres v JLA

Še pred koncem prvenstva sta odšla v JLA dva zunanja igralca RK Usnjar

Karlo Špende in Tomo Kres. Njun odhod se kar precej pozna, saj sta bila oba med najbolj udarnimi silami v moštvi. Ker je ob tem zbolel še tretji zunanji igralec Lustek, je v moštvi kar trikrat prišlo do hudega pomanjkanja igralcev na teh igralnih mestih.

Trener Kokalj je moral aktivirati celo veterana Kirma, saj sta od prekaljenih zunanjih igralcev preostala le še Kolar in Gradišek. Sicer pa bodo že spomlad pripravljeni za težke tekme tudi mlajši zunanji igralci Ribarič, Hofer in Jereb, ki se uveljavljajo že v tem prvenstvu.

Tine Brilej

ATLETIKA

Republiški »Kros dela« 84

Na zaključnem sestanku organizacijskega odbora »Kros Dela 84« je bila sprejeta tudi ocena organizacije in izvedbe krosa. Predstavniki Atletske zveze Slovenije so litijski kros ocenili kot zelo skrbno organiziran in dobro izveden in ga uvrstili med doslej najboljše organizirane tovrstne prireditve v Sloveniji. Poudarili so, da je s krosom zaživelo celo mesto.

Tekmovalci so v Litiji na Ježi naleteli na pravo kros progo, ki je bila razmeroma težka, saj je imela dva vzpona in spusta. Praksa zadnjih let je bila namreč v pripravi bolj ravninskih prog, zato so litijsko progo brez večjih težav premagovali le bolj pripravljeni tekači in tekačice.

Uvrstitve litijskih tekačev niso bile najboljše, kaj več tudi ni nihče pričakoval, saj brez organiziranega dela v atletiki (v Litiji že dolgo ni več atletskega kluba niti atletskega stadiona) ni moč pričakovati boljših rezultatov. Najboljšo uvrstitev je dosegla mlajša pionirka (letnik 1971) Zinka Zavrl, ki je bila med 116 tekačicami osma. V ostalih kategorijah pa so se litijski tekači in tekačice uvrstili takole: mlajši pionirji (letnik 1972) — 1000 m: Darko Vrhovec 68., Robi Nograšak 77., Branko Okoren 85. Mlajše pionirke (letnik 1972) — Ksenija Čož 9., Jožica Kovč 20. Mlajši pionirji (letnik 1971) — 1000 m: Rok Valenčič 74., Matej Sirk 105. Mlajše pionirke (letnik 1971) — 1000 m: Zinka Zavrl 8., Mateja Mikez 64., Vera Zida 87. Starejši pionirji (letnik 1970) — 1000 m: Stanko Koci 66., Peter Repovž 88. Starejša pionirke (letnik 1970) — 1000 m: Maja Rožmanec 95., Špela Kovič 97., Stanislava Sluga 99. Starejši pionirji (letnik 1969) — 1000 m: Robert Borišek 38., Matjaž Gospeti 52., Vinko Laharnar 85. Starejša pionirke (letnik 1969) — 1000 m: Mojca Slapničar 36., Andreja Marn 37., Barbara Babšek 62. Mlajši mladinci (letnik 1967/68) — 2000 m: Franci Černe 49., Mito Vehovec 64. Starejši mladinci (letnik 1965/66) — 3000 m: Tomaž Dernovšek 26., Tomaž Kralj 68. Člani (letnik 1964 do 1945) — 5000 m: Marjan Brodar 20., Simon Pikovnik 50., Janez Tomažič 63. Članice (letnik 1965 do 1950) — 2000 m: Zvonka Juvan 32., Vida Zupančič 43. Veterani A — mlajši letnik (1944 do 1934) — 5000 m: Tine Brilej 42., Marjan Brežan 43., Vid Praunseis 45.

Skupno je v Litiji na republiškem finalu oz. »Krosu Dela 84« teklo 1358 tekačev in tekačic, ki so se na predhodnih tekmovalnih uvrstili v ustrezne občinske ekipe. V skupni razvrstitvi vseh kategorij je občina Litija med 45 sodelujočimi občinami zasedla 18. mesto.

Po mnogih letih je bil »Kros Dela 84« doslej največja in najmnogičnejša atletska in nasploh športna prireditev v Litiji. Člani organizacijskega odbora pri TVD Partizan, ki je bil organizator prireditve, zaslužijo pohvalo za kvalitetno opravljeno delo. Vsi člani odbora so delo opravili brez kakršnihkoli nagrad.

Veliko pa je k dobri izvedbi pripomogla tudi litijska Predilnica, ki je bila pokrovitelj prireditve. Stroški krosa so znašali 550.000 din, vendar so posamezne OZD kot sponzorirali večino pomoči prispevale v obliki materialnih sredstev, tako da je bil litijski kros obenem tudi med doslej najcenejšimi.

Tine Brilej

85 let SPO Litija — Brez teh instrumentov ne more nobena prava godba na pihala.

Tudi letos Dedek Mraz

Tudi letos organizira Odbor za izvedbo novoletnih prireditev pri Občinski konferenci SZDL v sodelovanju s krajevnimi konferencami SZDL in Občinsko konferenco ZSMS Litija srečanja najmlajših z dedkom Mrazom.

V primerjavi s podobnimi srečanji iz preteklih let želimo srečanja z dedkom Mrazom še bolj popestriti. V ta namen pripravljamo poleg tradicionalnih srečanj in obdarovanj otrok po krajevnih skupnostih še tri nove oblike: pravljčno vas, spreved dedka Mraza po ulicah Litije in 11. šola na litijskih ulicah

Prireditve ob sprejemu dedka Mraza za otroke od 1. do 8. leta:

Jablaniška dolina

— sobota, 15. 12. 1984, ob 16. uri v GD Jablanica,
— sobota, 15. 12. 1984, ob 16. uri v GD Breg;

Sava

— sobota, 15. 12. 1984, ob 16. uri v Zadržnem domu na Savi;

Javorje

— sobota, 15. 12. 1984, ob 16. uri v OŠ Javorje;

Kresnice in Ribče

— nedelja, 16. 12. 1984, ob 10. uri v OŠ Kresnice;

Jevnica

— nedelja, 16. 12. 1984, ob 14. uri v Zadržnem domu v Jevnici;

Hotič

— nedelja, 16. 12. 1984, ob 11. uri v GD Hotič;

Vače

— nedelja, 16. 12. 1984, ob 15. uri v OŠ Vače;

Štangarske poljane

— nedelja, 16. 12. 1984, ob 10. uri v OŠ Št. Poljane;

Velika Štanga

— nedelja, 16. 12. 1984, ob 14. uri v KD Štanga;

Kostreznica

— nedelja, 16. 12. 1984, ob 15. uri v OŠ Kostreznica;

Dole

— sobota, 22. 12. 1984, ob 15. uri v OŠ Dole;

Gabrovka

— četrtek, 27. 12. 1984, ob 15. uri v OŠ Gabrovka;

Primskovo

— nedelja, 23. 12. 1984, ob 11. uri v OŠ Primskovo;

Zavrstnik

— ponedeljek, 17. 12. 1984, ob 16.30 uri v GD Zavrstnik;

Vintarjevec

— ponedeljek, 17. 12. 1984, ob 16. uri v domu Tisje;

Polšnik (Mamolj, Konjšica)

— ponedeljek, 17. 12. 1984, ob 16. uri v OŠ Polšnik;

PRIREDITVE V LITJI IN ŠMARTNEM:

Šmartno

— za otroke od 1. do 4. leta v ponedeljek, 17. 12. 1984, ob 16. uri v OŠ Šmartno;

Šmartno

— za otroke od 5. do 8. leta v torek, 18. 12. 1984, ob 16. uri v OŠ Šmartno;

Litija—levi breg (Građec)

— za otroke od 1. do 8. leta v torek, 18. 12. 1984, ob 16. uri v OŠ Litija;

Litija—levi breg (Stavbe)

— za otroke od 1. do 4. leta v torek, 18. 12. 1984, ob 16. uri v dvorani na Stavbah;

Litija—levi breg (Stavbe)

— za otroke od 5. do 8. leta v sredo, 19. 12. 1984, ob 16. uri v dvorani na Stavbah;

Litija—levi breg (Dobrava)

— za otroke od 1. do 8. leta v sredo, 19. 12. 1984, ob 16. uri v OŠ Litija;

Litija—desni breg (Rozmanov trg)

— za otroke od 1. do 4. leta v četrtek, 20. 12. 1984, ob 16. uri v dvorani na Stavbah;

Litija—desni breg

— za otroke od 1. do 4. leta v četrtek, 20. 12. 1984, ob 16. uri v OŠ Litija;

Litija—desni breg (Rozmanov trg)

— za otroke od 5. do 8. leta v petek, 21. 12. 1984, ob 16. uri v OŠ Litija;

Litija—desni breg (stari del)

— za otroke od 1. do 8. leta v soboto, 22. 12. 1984, ob 10. uri v OŠ Litija;

Litija—desni breg (Frtica, Grbin)

— za otroke od 1. do 8. leta v soboto, 22. 12. 1984, ob 14. uri v OŠ Litija;

Litija—desni breg (Rozmanov trg)

— za otroke od 5. do 8. leta v ponedeljek, 24. 12. 1984, ob 16. uri v OŠ Litija;

Litija

— 11. šola na litijskih ulicah v nedeljo, 23. 12. 1984, od 9. do 24. ure;

LITILJA

— spreved dedka Mraza po litijskih ulicah

v četrtek, 27. 12. 1984, od 17. do 18. ure (Stavbe — Centromerkur),
v petek, 28. 12. 1984, od 17. do 18. ure (Stavbe — Centromerkur);

Litija

— pravljčno vas — Centromerkur

v četrtek, 27. 12. 1984, od 16. — 19. ure,

v petek, 28. 12. 1984, od 16. — 19. ure.

Odbor za izvedbo novoletnih prireditev prosi občane, da pomagajo pri izvedbi prireditev predvsem s sodelovanjem pri krasitvi prireditvenih prostorov in posredovanjem točnih podatkov o otrocih, ki pridejo v poštev za obdaritev. Vsi, ki so pripravljeni sodelovati, dobe točne informacije pri predsednikih KO SZDL in na sedežu svoje krajevne skupnosti.

Slavko Urbič

Vzgojno varstvena organizacija

Litija, Bevkova 1

prodaja

peč za centralno kurjavo

z menjalnim kurjenjem

TAM STADLER, tip UL 65 (1982).

Informacije po telefonu 881-378.

GLASILO OBČANOV

Ustanovitelji: občinska konferenca SZDL Litija.

Glavni urednik: Andrej Kralj. Ureja uredniški odbor: Jože Sevljak (odgovorni urednik), Mija Bernik, Franc Končar, Mojca Lebingar, Franc Mali st., Slavko Rokavec, Boris — užek, Jelka Belec (lektor Glasila občanov). Uredniški odbor Delegatskega obveščevalca: Tine Brilej (odgovorni urednik), Mari Merzel, Vid Praunseis, Roža Urbanc.

Predsednik časopisnega sveta: Hilda Bole. Oblikovanje in tehnično urejanje: Drago Pečenik. Priprava za tisk: IBM — Dnevnik.

Tisk: Tiskarna Ljudska pravica. Naslov uredništva: Litija, Parmova 9, tel.: 881-617. Časopis prejemajo vsa gospodinjstva v občini brezplačno na dom.